

Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej

DZIAŁ WIEDZY I REKREACJI

WŁADOMOŚCI

ul. Wesoła 12
1-300 Biała Podlaska
tel. 83 341 64 52
regionalie@mbp.org.pl

DIECEZJALNE SIEDLECKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok LXXVIII

Grudzień 2009

Nr 12

ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI

KURIA DIECEZJALNA - 08-100 SIEDLCE - PIŁSUDSKIEGO 62

TELEFON (025) 640-70-56; FAX (025) 644-87-44

WWW.DIECEZJA.SIEDLCE.PL

WYDAWNICTWO DIECEZJI SIEDLECKIEJ „UNITAS”

08-110 SIEDLCE - SZKOLNA 22, TELEFON (025) 632-27-66

logiki czystej konsumpcji, by wspierać takie formy produkcji rolnej i przemysłowej, w których będzie uszanowany porządek stworzenia oraz które będą zaspokajały podstawowe potrzeby wszystkich. Kwestią ekologiczną należy się zająć nie tylko ze względu na przerażające perspektywy, jakie roztacza degradacja środowiska; motywacją do jej podejmowania winno być przede wszystkim dążenie do autentycznej solidarności na skalę światową, opartej na wartościach miłości sprawiedliwości i dobra wspólnego. Skądinąd, jak miałem już sposobność przypomnieć, „technika nie jest nigdy tylko techniką. Ukazuje ona człowieka i jego aspiracje do rozwoju, wyraża dążność ludzkiego ducha do stopniowego przewyżczania pewnych uwarunkowań materialnych. Dlatego technika jest objęta przykazaniem uprawiania i ‘dogłębienia ziem’ (por. Rdz 2,15), którą Bóg powierzył człowiekowi, i trzeba ją tak ukierunkować, aby umacniała owo przymierze między człowiekiem i środowiskiem, które powinno odzwierciedlać stwórczą miłość Bożą”.

11. Coraz wyraźniej widać, że zagadnienie degradacji środowiska wiąże się z potrzebą zmiany zachowań każdego z nas, dominujących aktualnie stylów życia oraz modeli konsumpcji i produkcji, często niezrównoważonych z punktu widzenia społecznego, ze względu na środowisko, a nawet ekonomię. Konieczna jest już zatem rzeczywista zmiana mentalności, która skłoni wszystkich do przyjęcia nowych stylów życia, „w których szukanie prawdy, piękna i dobra oraz wspólnota ludzi dążących do wspólnego rozwoju byłyby elementami decydującymi o wyborze jakości konsumpcji, oszczędności i inwestycji”. Trzeba poświęcać coraz więcej uwagi wychowaniu do budowania pokoju w oparciu o dalekowzroczne decyzje na poziomie osobistym, rodzinnym, wspólnotowym i politycznym. Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za ochronę świata stworzonego i musimy się o niego troszczyć. Ta odpowiedzialność nie ma granic. Zgodnie z zasadą pomocniczości, ważne jest, aby każdy zaangażował się na właściwym sobie poziomie, dokładając starań, by została przewyżczona przewaga interesów indywidualnych. Uwrażliwianie i kształtowanie postaw jest w szczególności zadaniem różnych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych, które z determinacją i wielkodusznością zabiegają o szerzenie odpowiedzialności ekologicznej, która winna być coraz mocniej zakorzeniona w poszanowaniu „ekologii ludzkiej”. Trzeba ponadto przypomnieć o odpowiedzialności mediów w tej dziedzinie, mogących proponować pozytywne modele, na których należy się wzorować. Zajmowanie się środowiskiem wymaga bowiem szerokiej

i globalnej wizji świata; wspólnego i odpowiedzialnego wysiłku, by odejść od logiki, w której centrum jest egoistyczny interes nacjonalistyczny, i wypracować wizję uwzględniającą zawsze potrzeby wszystkich narodów. Nie można pozostawać obojętnym na to, co dzieje się wokół nas, gdyż skutki zniszczenia jakiegokolwiek części planety ponieśliby wszyscy. Stosunki między osobami, grupami społecznymi i państwami, jak również relacje człowieka ze środowiskiem winien cechować szacunek i „miłość w prawdzie”. W tak szerokim kontekście jest nader pożądane, by okazały się skuteczne i spotkały z odzewem wysiłki wspólnoty międzynarodowej, mające na celu stopniowe rozbrojenie i zlikwidowanie w świecie broni nuklearnej, której sama obecność zagraża życiu planety oraz procesowi integralnego rozwoju obecnej i przyszłej ludzkości.

12. Na Kościele spoczywa odpowiedzialność za świat stworzony i poczuwa się on do tego, by zgodnie z nią działać także w sferze publicznej, w celu ochrony ziemi, wody i powietrza, będących darami Boga Stwórcy dla wszystkich, a przede wszystkim obrony człowieka przed niebezpieczeństwem zniszczenia samego siebie. Degradacja przyrody ma bowiem ścisły związek z kulturą, kształtującą ludzkie współzycie, dlatego też „kiedy ‘ekologia ludzka’ jest szanowana w społeczeństwie, również ekologia środowiska czerpie z tego korzyści”. Nie można wymagać od ludzi młodych, by szanowali środowisko, jeżeli rodzina i społeczeństwo nie pomagają im szanować samych siebie: księga natury jest jedna, zarówno gdy mówi o środowisku, jak etyce osobistej, rodzinnej i społecznej. Obowiązki względem środowiska wynikają z obowiązków względem osoby, pojmowanej jako indywiduum i w odniesieniu do innych. Dlatego chętnie popieram wychowanie do odpowiedzialności ekologicznej, która - jak wskazałem w Encyklice „Caritas in veritate” - gwarantowałaby prawdziwą „ekologię ludzką”, a zatem potwierdziła z nowym przekonaniem nienaruszalność życia ludzkiego w każdej jego fazie i w każdej kondycji, godność osoby i niezastąpioną misję rodziny, w której wychowuje się w duchu miłości bliźniego i poszanowania środowiska. Trzeba zachować ludzkie dziedzictwo społeczeństwa. To dziedzictwo wartości ma swoje źródło i jest zapisane w naturalnym prawie moralnym, które jest podstawą poszanowania osoby ludzkiej i świata stworzonego.

13. Nie należy wreszcie zapominać o wielce znaczącym fakcie, że wiele osób znajduje uspokojenie i pokój, czują się one odnowione i umocnione,

gdy są w bliskim kontakcie z pięknem i harmonią przyrody. Istnieje zatem swego rodzaju wzajemność: gdy opiekujemy się światem stworzonym, stwierdzamy, że Bóg, poprzez stworzenie, bierze nas w opiekę. Z drugiej strony, właściwe pojmowanie stosunku człowieka i środowiska nie prowadzi do absolutyzowania przyrody ani do uznawania jej za ważniejszą od samego człowieka. Wątpliwości, jakie wyraża Magisterium Kościoła w odniesieniu do koncepcji środowiska, zainspirowanej ekocentryzmem i biocentryzmem, wynikają stąd, że koncepcja ta znosi różnicę ontologiczną i aksjologiczną między osobą ludzką a innymi istotami żyjącymi. Tym samym zostaje faktycznie wyeliminowana nadrzędna tożsamość i rola człowieka, co sprzyja egalitarnemu widzeniu „godności” wszystkich istot żyjących. W ten sposób toruje się drogę nowemu panteizmowi, z akcentami neopogańskimi, które zbawienie człowieka wywodzą z samej natury, pojmowanej w sensie czysto naturalistycznym. Kościół wzywa natomiast do podejścia do tej kwestii w sposób wyważony, z poszanowaniem „gramatyki”, którą Stwórca wpisał w swoje dzieło, powierzając człowiekowi rolę stróża i odpowiedzialnego zarządcy świata stworzonego, której to roli oczywiście nie powinien nadużywać, ale z której nie może też zrezygnować. W istocie, także przeciwna postawa, absolutyzowania techniki i władzy ludzkiej, stanowi ostatecznie poważne zagrożenie nie tylko dla przyrody, ale także dla samej godności ludzkiej.

14. Jeśli chcesz krzewić pokój, strzeż dzieła stworzenia. Dążeniu wszystkich ludzi dobrej woli do pokoju będzie niewątpliwie sprzyjać powszechne uznanie nierozzerwalnego związku, który istnieje między Bogiem, istotami ludzkimi i całym światem stworzonym. Chrześcijanie, oświeceni przez Boże Objawienie i wierni Tradycji Kościoła, chcą wnieść swój wkład. Postrzegają oni wszechświat i jego wspaniałości w świetle stwórczego dzieła Ojca i odkupieńczego dzieła Chrystusa, który przez swoją śmierć i zmartwychwstanie pojednał z Bogiem „i to, co na ziemi, i to, co w niebiosach” (Kol 1,20). Chrystus, ukrzyżowany i zmartwychwstały, podarował ludzkości swojego uświęcającego Ducha, który kieruje dziejami aż po nadejście dnia, gdy wraz z chwalebny powrotem Pana zostaną zapoczątkowane „nowe niebo i nowa ziemia” (por. 2 P 3,13), w których na zawsze zamieszkają sprawiedliwość i pokój. Dlatego każdy człowiek ma obowiązek chronić środowisko naturalne, aby budować świat pokojowy. Jest to pilne zadanie, które trzeba realizować z nowym zaangażowaniem wszystkich; jest to opatrnościowa okazja, by dać

nowym pokoleniom perspektywę lepszej przyszłości dla wszystkich. Oby byli tego świadomi rządzący narodami oraz wszyscy, na każdym szczeblu, którym leży na sercu los ludzkości: ochrona stworzenia i zaprowadzanie pokoju są ze sobą ściśle powiązane! Dlatego proszę wszystkich wierzących, aby zanosili żarliwe modlitwy do Boga, wszechmogącego Stwórcy i miłosiernego Ojca, ażeby każdy mężczyzna i każda kobieta usłyszeli w swym sercu, przyjęli i odpowiedzieli na naglący apel: Jeśli chcesz krzycić pokój, strzeż dzieła stworzenia.

Benedictus PP XVI

Watykan, 8 grudnia 2009 r.

**ORĘDZIE BENEDYKTA XVI
NA XVIII ŚWIATOWY DZIEŃ CHOREGO
11 LUTEGO 2010 r.**

Drodzy bracia i siostry!

11 lutego, w liturgiczne wspomnienie Najświętszej Maryi Panny z Lourdes, w bazylice watykańskiej obchodzony będzie XVIII Światowy Dzień Chorego. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności wiąże się on z 25. rocznicą utworzenia Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia. Jest to dodatkowy motyw dziękowania Bogu za dotychczas przebytą drogę w dziedzinie duszpasterstwa służby zdrowia. Z serca pragnę, by taka okoliczność stanowiła okazję do bardziej wielkodusznego zapału apostolskiego w służbie chorym i tym, którzy się nimi opiekują.

Poprzez doroczny Światowy Dzień Chorego Kościół pragnie szeroko uwrażliwić wspólnotę kościelną odnośnie do wagi posługi duszpasterskiej w wielkim świecie służby zdrowia. Posługa ta stanowi integralną część jego misji, ponieważ wpisuje się w istotę zbawczej misji Chrystusa. On, Boski Lekarz „przeszedł dobrze czyniąc i uzdrawiając wszystkich, którzy byli pod władzą diabła” (Dz 10,38). Z tajemnicy Jego męki, śmierci i zmartwychwstania ludzkie cierpienie czerpie sens i pełnię światła. W liście apostolskim „Salvifici doloris” sługa Boży Jan Paweł II zawarł słowa rzucające światło na ten temat: „Cierpienie ludzkie – pisał Ojciec Święty – osiągnęło swój zenit w męce Chrystusa. Równocześnie zaś weszło ono w całkowicie nowy wymiar i w nowy porządek: zostało związane z miłością... z tą miłością, która tworzy dobro, wyprowadzając je również ze zła, wyprowadzając poprzez cierpienie tak, jak najwyższe dobro Odkupienia świata zostało wyprowadzone z Krzyża Chrystusa i stale z niego bierze swój początek. Krzyż Chrystusa stał się źródłem, z którego biją strumienie wody żywej” (nr 18).

Pan Jezus podczas Ostatniej Wieczerzy, zanim powrócił do Ojca pochylił się, by obmyć stopy apostołom, uprzedzając najwyższy akt miłości na krzyżu. Poprzez ten gest zachęcił swoich uczniów, by weszli w Jego logikę miłości, która daje siebie zwłaszcza dla najmniejszych i najbardziej potrzebujących (por. J 13,12-17).. Naśladując Jego przykład każdy chrześcijanin jest powołany do ponownego przeżywania, w innych, nieustannie nowych

kontekstach przypowieści o miłosiernym Samarytaninie, który przechodził obok człowieka na pół umarłego porzuconego przez zbójców. „Gdy go zobaczył, wzruszył się głęboko: podszedł do niego i opatrzył mu rany, zalewając je oliwą i winem; potem wsadził go na swoje bydło, zawiózł do gospody i pielęgnował go. Następnego zaś dnia wyjął dwa denary, dał gospodarzowi i rzekł: «Miej o nim staranie, a jeśli co więcej wydasz, ja oddam tobie, gdy będę wracał»” (Łk 10,33-35).

Na zakończenie przypowieści Jezus mówi: „Idź, i ty czyn podobnie!” (Łk 10,37). Tymi słowami zwraca się także do nas. Zachęca nas do pochylenia się nad ranami ciała i duszy tak wielu naszych braci i siostr, których spotykamy na dogach naszego świata; pomaga nam zrozumieć, że z pomocą Bożej łaski przyjętej i przeżywanej na co dzień doświadczenie choroby i cierpienia może stać się szkołą nadziei. W gruncie rzeczy, jak stwierdziłem w encyklice „Spe salvi”: „Nie unikanie cierpienia ani ucieczka od bólu uzdrawia człowieka, ale zdolność jego akceptacji, dojrzewania w nim, prowadzi do odnajdywania sensu przez zjednoczenie z Chrystusem, który cierpiał z nieskończoną miłością” (nr 37).

Już Sobór Watykański II zwracał uwagę na ważne zadanie Kościoła, jakim jest podjęcie troski o ludzkie cierpienie. W Konstytucji dogmatycznej „Lumen gentium” czytamy, że „Chrystus posłany został przez Ojca, «aby głosić ewangelię ubogim...aby uzdrawiać skruszonych w sercu» (Łk 4,18), «aby szukać i zbawiać, co było zginęło» (Łk 19,10), podobnie i Kościół darzy miłością wszystkich dotkniętych słabością ludzką, co więcej, w ubogich i cierpiących odnajduje wizerunek swego ubożego i cierpiącego Zbawiciela, im stara się ulżyć w niedoli i w nich usiłuje służyć Chrystusowi” (nr 8). To humanitarne i duchowe działanie wspólnoty kościelnej na rzecz chorych i cierpiących na przestrzeni wieków wyrażało się w różnorodnych formach i strukturach służby zdrowia, także o charakterze instytucjonalnym. Chciałbym tu przypomnieć te zarządzane bezpośrednio przez diecezje oraz zrodzone z hojności wielu instytucji zakonnych. Chodzi o cenne „dziedzictwo” odpowiadające temu, że „miłość potrzebuje również organizacji, aby w sposób uporządkowany mogła służyć wspólnocie” (encyklika „Deus caritas est”, 20). Utworzenie przed 25 laty Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia jest częścią takiej kościelnej troski o świat służby zdrowia. Skłania mnie to, by dodać, że w aktualnych warunkach historyczno-kulturowych

jeszcze bardziej widać potrzebę starannej i szerokiej obecności kościelnej u boku chorych, podobnie jak obecności w społeczeństwie, zdolnej do skutecznego przekazywania wartości ewangelicznych w obronie życia ludzkiego we wszystkich jego fazach, od poczęcia aż do naturalnego kresu.

Pragnąłbym w tym miejscu podjąć „Orędzie do ubogich, chorych i cierpiących”, jakie ojcowie soborowi skierowali do świata, pod koniec Soboru Powszechnego Watykańskiego II: „Wy wszyscy, którzy odczuwacie poważniej ciężar krzyża - piszą ojcowie soborowi - ...którzy płaczecie... nieznani cierpiący nabierzcie odwagi: jesteście umiłowanymi Królestwa Bożego, Królestwa nadziei, szczęścia i życia; jesteście braćmi cierpiącego Chrystusa; i wraz z nim, jeśli tego chcecie, zbawiacie świat!” („Enchiridion Vaticanum”, I, n. 523*, [p. 313]). Z serca dziękuję osobom, które każdego dnia „pełnią służbę wobec chorych i cierpiących”, sprawiając w ten sposób, że „apostolat Bożego miłosierdzia, na który oczekują, coraz lepiej odpowiada na nowe wymagania” (Jan Paweł II, Konstytucja apostolska „Pastor Bonus”, art. 152).

W obecnym Roku Kapłańskim moja myśl kieruje się szczególnie ku wam, drodzy kapłani „słudzy chorych”, znak i narzędzie współczucia Chrystusa, który powinien docierać do każdego człowieka naznaczonego cierpieniem. Zachęcam was, drodzy księża, byście nie szczędzili im troski i pocieszenia. Czas spędzony u boku tych, którzy przeżywają próbę okazuje się owocującym łaską dla wszystkich innych wymiarów duszpasterstwa. Zwracam się w końcu do was, drodzy chorzy, i proszę was, byście się modlili i ofiarowywali wasze cierpienia za kapłanów, aby dochowywali wierności swemu powołaniu, a ich posługa była bogata w owoce duchowe, z korzyścią dla całego Kościoła.

Z tymi uczuciami modłę się dla chorych oraz dla towarzyszących im osób o macierzyńską opiekę Maryi Salus Infirmorum [Uzdrowienia Chorych] i wszystkim udzielam z serca apostolskiego błogosławieństwa.

Benedictus PP XVI

Watykan, 22 listopada 2009 r.,
w uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata

EPISKOPAT POLSKI

KOMUNIKAT ZE SPOTKANIA KOMISJI WSPÓLNEJ PRZEDSTAWICIELI RZĄDU RP I KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

/09.12.2009/

W dniu 9 grudnia 2009 r. w Sekretariacie Konferencji Episkopatu Polski odbyło się posiedzenie Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu Rzeczypospolitej Polskiej i Konferencji Episkopatu Polski. Spotkaniu współprzewodniczyli minister spraw wewnętrznych i administracji Jerzy Miller i arcybiskup metropolita gdański Sławoj Leszek Głódź.

Strony dokonały przeglądu spraw poruszonych w czasie poprzedniego spotkania, które odbyło się 25 czerwca 2009 r., oraz przeanalizowały nowe zagadnienia. Strona rządowa poinformowała o rozpoczęciu wdrażania niektórych punktów z Deklaracji w sprawie polityki rodzinnej, podpisanej przez obie strony 19 listopada ubiegłego roku. Przygotowywane są rozwiązania prawne. Strona rządowa wyraziła przekonanie, że koniunktura gospodarcza pozwoli w przyszłym roku na przyspieszenie rozwiązań prawnych. Strona kościelna postulowała zdynamizowanie prac ustawodawczych w parlamencie, mających na celu regulacje sfery bioetycznej. Strona rządowa zwróciła uwagę, że prace te i ich tempo należą do kompetencji Sejmu RP. W odniesieniu do sprawy przywrócenia święta Trzech Króli jako dnia wolnego od pracy, co poruszyła strona kościelna, przedstawiciele Rządu RP poinformowali o możliwości inicjatywy ustawodawczej w tym duchu, która wiązałaby się ze zmianą ustawy nakładającej na pracodawców obowiązek udzielania dnia wolnego w miejsce święta przypadającego w sobotę lub niedzielę. Uczestnicy spotkania ocenili funkcjonowanie Komisji Majątkowej w świetle ustaleń zawartych w deklaracji, podpisanej między stronami na poprzednim spotkaniu Komisji. Przedstawiciele Konferencji Episkopatu Polski zwrócili uwagę na potrzebę głębszej refleksji na temat zaangażowania naszych żołnierzy w Afganistanie. W czasie spotkania poruszono też szereg szczegółowych kwestii prawnych.

W posiedzeniu komisji uczestniczyli ze strony rządowej Jerzy Miller, współprzewodniczący Komisji, minister spraw wewnętrznych i administracji, Katarzyna Hall, minister edukacji narodowej, Michał Boni, minister członek Rady Ministrów, Piotr Żuchowski, sekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Tomasz Siemoniak, sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, a także Wioletta Paprocka, rzecznik MSWiA oraz Józef Różański, dyrektor Departamentu Wyznań Religijnych i Mniejszości Narodowych i Etnicznych w MSWiA. Ze strony kościelnej abp Sławoj Leszek Głódź, współprzewodniczący Komisji, metropolita gdański, abp Andrzej Dzięga, metropolita szczecińsko-kamieński, abp Stanisław Gądecki, metropolita poznański, abp Józef Życiński, metropolita lubelski, bp Andrzej Suski, biskup toruński, bp Stanisław Budzik, sekretarz generalny Konferencji Episkopatu Polski oraz ks. Józef Kloch, rzecznik KEP i ks. Krzysztof Mikołajczuk, kierownik Biura Sekretariatu KEP.

BP KEP/Warszawa

Warszawa, 9 grudnia 2009 r.

KOLEDA MISYJNA
DZIECIOM SPRAGNIONYM POKOJU
W PAKISTANIE ZANIOSĄ MIŁOŚCI PRZESŁANIE

/21.12.2009/

Kolędnicy Misyjni nie tylko podtrzymują piękną tradycję kolędowania, ale i pomagają swoim rówieśnikom. W tym roku dzieci z Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci zbiorą datki na rzecz dzieci w Pakistanie, azjatyckim kraju pełnym niepokoju, braku wolności religijnej i wciąż trudnego dostępu do szkół i szpitali.

Tegoroczne kolędowanie inspirowane jest wyzwaniem roku duszpasterskiego i przebiegać będzie pod hasłem „Głośmy światu: Bóg jest miłością”. Grupy kolędnicze rozpoczną kolędowanie od rozesłania w parafiach w drugi dzień Bożego Narodzenia.

Mali kolędnicy w krótkiej scenie opowiedzą o radości z Bożego Narodzenia, ale też o smutkach dzieci z Pakistanu. „Drodzy chrześcijanie, w tyłu miejscach świata/ ludzie toczą wojny, brat zabija brata/ o ratunek woła głos milionów dzieci,/ czy go ktoś usłyszy? Czy ich los odmieni?” - usłyszą ci, którzy przyjmą kolędników. Dzieci przyniosą pamiątkę w kształcie bombki choinkowej z napisem „Niech pokój będzie z tobą”, która ma przypomnieć, że trwały pokój rodzi się jedynie z prawdziwej miłości. Będą też zbierać pieniądze, które za pośrednictwem Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci trafią do potrzebujących dzieci na świecie.

Jedno na dziesięć dzieci w Pakistanie umiera przed ukończeniem 5. roku życia. Ponad 30 mln dzieci do 18. roku życia musi pracować, np. w cegielniach czy fabrykach dywanów. Zdarza się, że rodzice odsprzedają dzieci do pracy w bogatszych azjatyckich krajach. Część z nich szkolona jest do samobójczych zamachów. To tylko niektóre z niedostatków, które cierpią mali Pakistańczycy. - Polscy misjonarze w Pakistanie są nieliczni, a zatem dar modlitwy i zebrane podczas kolędy ofiary będą tym bardziej świadczyć o powszechności Kościoła i bezwarunkowej otwartości naszych serc - podkreśla ks. dr Jan Piotrowski, dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce. W Pakistanie również działają Papieskie Dzieła Misyjne, ich dyrektorem jest ks. Mario Rodriguez.

Kolędowanie misyjne jest jedną z form zaangażowania dzieci na rzecz rówieśników z krajów misyjnych. W ciągu roku dzieci należące do Papie-

skiego Dzieła Misyjnego Dzieci pomagają rówieśnikom poprzez modlitwę, uczestnictwo we Mszy św., a także poprzez ofiarowanie dobrych uczynków czy pieniędzy, zbieranych dzięki rezygnacji ze słodyczy lub kiermaszu misyjnego.

W ubiegłym roku ofiary z kolędy misyjnej wyniosły 487 576,71 zł. Dodatkowo dzieci z Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci na pomoc rówieśnikom przekazały 1 164 320,59 zł (ofiary z osobistych wyrzeczeń, I Komunii Świętej i inne). Dzięki tym pieniądzom udało się zrealizować 14 projektów w Papui Nowej Gwinei (na ten cel przeznaczono datki z ubiegłorocznego kolędowania), a także 13 projektów w Indiach, 7 w Libanie, 6 w Rwandzie, 5 w Angoli, 4 w Sudanie i 2 w Mongolii. W sumie projektami objęto ponad 52 tysiące dzieci.

Pakistan leży w południowej części Azji, graniczy z Indiami, Afganistanem, Iranem i Chinami. To jeden z najbardziej zaludnionych krajów świata, a ludność tworzą różne narodowości. Islam wyznaje 97 proc. ludności, religię chrześcijańską tylko 1,6 proc. Po ostatnich przypadkach przemocy wobec chrześcijan, przedstawiciele różnych Kościołów zwrócili się do rządu o gwarancję bezpieczeństwa dla wszystkich mniejszości religijnych.

PROBLEMY PAKISTAŃSKICH DZIECI

PRACA

Z danych organizacji humanitarnych wynika, że miliony dzieci pracują ponad swe siły. Rodzice nie są w stanie utrzymać rodziny, dlatego posyłają je do pracy np. w warsztatach, w fabrykach dywanów, w cegielniach, kopalniach. Ich dzień roboczy liczy nawet 12 godzin. Dzieci mają świadomość, że jeśli nie zarobią pieniędzy, będą głodować. W ostatnim czasie ich liczba z ponad 3 mln wzrosła do 30 mln (dane dotyczą dzieci, które nie ukończyły 18 lat). Niektórzy rodzice za niewielkie kwoty odsprzedają dzieci do bogatszych, azjatyckich krajów - np. do Emiratów Arabskich - gdzie zatrudniają ich właściciele wielbłądów. Do ich obowiązków należy opieka nad zwierzętami, ale także ich ujeżdżanie i udział w wyścigach. Za to niebezpieczne zajęcie otrzymują symboliczną zapłatę. Na co dzień doświadczają głodu i bicia.

GLÓD I NIEDOŻYWIENIE

- Ponad 15 mln dzieci cierpi z powodu niedożywienia
- Jedno na dziesięcioro dzieci umiera przed ukończeniem 5 roku życia.

- Niedożywienie, ogromne ubóstwo i zły stan wody pitnej powodują różnego rodzaju choroby
- Dzieci bardzo potrzebują opieki medycznej

NAUKA

System edukacji w Pakistanie jest słabo rozwinięty. Tylko co drugie dziecko chodzi do szkoły. Wskaźnik analfabetyzmu wśród młodzieży wynosi 42%.

DZIECI ULICY

Ponad 20 tys. dzieci poniżej 15. roku życia mieszka na ulicach Karaczi. Większość z nich opuściła swoje domy, ponieważ doświadczały tam przemocy, a wielu z powodu problemów finansowych rodziców. Dużo z nich wkracza na drogę przestępstwa. Za swoje występki przeciw prawu odpowiadają jak osoby dorosłe. Według Amnesty International w pakistańskich więzieniach przebywa ponad 5 tys. młodocianych więźniów. Karę pozbawienia wolności, często bez procesu, odbywają razem z dorosłymi przestępcami. Zamknięci w przepelnionych, betonowych barakach, w bardzo złych warunkach sanitarnych, narażeni są na choroby.

KATAKLIZMY

W wyniku różnego rodzaju kataklizmów tysiące pakistańskich dzieci tracą rodziców oraz dach nad głową.

MAŁŻEŃSTWA DZIECI

Choć w Pakistanie prawo zabrania zawierania związków małżeńskich przed ukończeniem 18. roku życia, to jednak śluby nieletnich są tam na porządku dziennym. Zgodnie z tradycją, to rodzice wybierają dla swoich dzieci przyszłego męża lub żonę.

HANDEL DZIEĆMI

Talibowie skupują w Pakistanie dzieci, które później szkolą do samobójczych zamachów, po czym odsprzedają je innym partyzantom. Cena tak wyszkolonego dziecka sięga 12 tys. dolarów.

Korzenie Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci sięgają 1843 r., kiedy francuski biskup Forbin-Janson założył Stowarzyszenie Świętego Dzieciństwa na

wzór Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Dzieci, organizując się we wspólnotach, podejmują nakreślony przez założyciela Dzieła program duchowej i materialnej pomocy dzieciom w krajach misyjnych: – bp Forbin-Janson poprosił je o jedno „Zdrowaś Maryjo” codziennie i jednego „grosza” w tygodniu.

Misyjne kolędowanie w Polsce jest obecne od 1993 r. W zeszłym roku kolędowały dzieci z 41 diecezji. Uwieńczeniem ich trudu jest Światowy Dzień Misyjny Dzieci, obchodzony w Polsce 6 stycznia lub w najbliższą tej dacie niedzielę. Z tej okazji każdego roku Ojciec Święty zwraca się do dzieci z PDMD. Został on ustanowiony w 1950 r. przez papieża Piusa XII. Po raz pierwszy w naszym kraju dzieci świątowały go 8 stycznia 1984 r.

- Niedożywienie, ogromne ubóstwo i zły stan wody pitnej powodują różnego rodzaju choroby
- Dzieci bardzo potrzebują opieki medycznej

NAUKA

System edukacji w Pakistanie jest słabo rozwinięty. Tylko co drugie dziecko chodzi do szkoły. Wskaźnik analfabetyzmu wśród młodzieży wynosi 42%.

DZIECI ULICY

Ponad 20 tys. dzieci poniżej 15. roku życia mieszka na ulicach Karaczi. Większość z nich opuściła swoje domy, ponieważ doświadczały tam przemocy, a wielu z powodu problemów finansowych rodziców. Dużo z nich wkracza na drogę przestępstwa. Za swoje występki przeciw prawu odpowiadają jak osoby dorosłe. Według Amnesty International w pakistańskich więzieniach przebywa ponad 5 tys. młodocianych więźniów. Karę pozbawienia wolności, często bez procesu, odbywają razem z dorosłymi przestępcami. Zamknięci w przepelnionych, betonowych barakach, w bardzo złych warunkach sanitarnych, narażeni są na choroby.

KATAKLIZMY

W wyniku różnego rodzaju kataklizmów tysiące pakistańskich dzieci tracą rodziców oraz dach nad głową.

MAŁŻEŃSTWA DZIECI

Choć w Pakistanie prawo zabrania zawierania związków małżeńskich przed ukończeniem 18. roku życia, to jednak śluby nieletnich są tam na porządku dziennym. Zgodnie z tradycją, to rodzice wybierają dla swoich dzieci przyszłego męża lub żonę.

HANDEL DZIEĆMI

Talibowie skupują w Pakistanie dzieci, które później szkolą do samobójczych zamachów, po czym odsprzedają je innym partyzantom. Cena tak wyszkolonego dziecka sięga 12 tys. dolarów.

Korzenie Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci sięgają 1843 r., kiedy francuski biskup Forbin-Janson założył Stowarzyszenie Świętego Dzieciństwa na

wzór Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Dzieci, organizując się we wspólnotach, podejmują nakreślony przez założyciela Dzieła program duchowej i materialnej pomocy dzieciom w krajach misyjnych: – bp Forbin-Janson poprosił je o jedno „Zdrowaś Maryjo” codziennie i jednego „grosza” w tygodniu.

Misyjne kolędowanie w Polsce jest obecne od 1993 r. W zeszłym roku kolędowały dzieci z 41 diecezji. Uwieńczeniem ich trudu jest Światowy Dzień Misyjny Dzieci, obchodzony w Polsce 6 stycznia lub w najbliższą tej dacie niedzielę. Z tej okazji każdego roku Ojciec Święty zwraca się do dzieci z PDMD. Został on ustanowiony w 1950 r. przez papieża Piusa XII. Po raz pierwszy w naszym kraju dzieci świątowały go 8 stycznia 1984 r.

KATAKIZMY

W wyniku różnego rodzaju katakizmy w krajach misyjnych dzieci tracą...

MAJESTWA DZIECI

Choc w Pakistanie prawo kaptania zawierania związków małżeńskich przed...

HANDEL DZIEĆMI

Talibowie skupują w Pakistanie dzieci, które pędzą do szkół do samobój-

komencie Papieżkiego Dzieła Misyjnego Dzieci świątują 1843 r. kiedy francu-

**LIST PASTERSKI EPISKOPATU POLSKI
NA NIEDZIELĘ ŚWIĘTEJ RODZINY – 27.12.2009 r.
/23.12.2009/**

Siostry i Bracia! Umiłowani w Chrystusie Panu!

W okresie Bożego Narodzenia wszyscy „ludzie dobrej woli” wracają z tęsknotą w duszy do Betlejem. W sercach wierzących narasta zaś pełne zdumienia i wdzięczności wołanie: „Tak Bóg umiłował świat, że Syna swego nam dał”. Obok tej Miłości objawionej w Jezusie nie można przejść obojętnie. Emocje, jakie w tych dniach ożywają w kolędach i przy dzieleniu się opłatkiem, to za mało. Jezus „opuścił śliczne Niebo a wybrał barłogi” nie po to, by nas wzruszyć, lecz aby nas zbawić. Betlejem to nie sentymentalna historia, ale kluczowy etap walki, jaką Bóg podjął o człowieka. Ewangelie zostały spisane już po zmartwychwstaniu i opisują narodzenie tego, który dla nas i dla naszego zbawienia został ukrzyżowany, umarł i zmartwychwstał. Betlejem i krzyż idą razem i wzajemnie się wyjaśniają!

Objawienie Miłości ma imię i twarz: Jezus Chrystus

Na początku nowego roku duszpasterskiego, którego myślą przewodnią jest wezwanie: Bądźmy świadkami Miłości, powtarzamy za Sługą Bożym Janem Pawłem II: „Proszę was (...) abyście nigdy nie wzgardzili tą Miłością, która jest największa, która się wyraziła przez Krzyż, a bez której życie ludzkie nie ma ani korzenia, ani sensu”.

Siostry i Bracia! Bądźmy naprawdę świadkami tej Miłości! Łagodnie, ale zdecydowanie; jasno, jednoznacznie, odważnie – szanując prawa innych, ale też z mocą i konsekwencją domagając się poszanowania naszych praw. Mamy pełne prawo żyć naszą wiarą. Prawo, którego nikt nam nie może odebrać, gdyż wolność religijna należy do najbardziej podstawowych praw związanych z godnością osoby ludzkiej. Chrystusa nie można wyznawać jedynie od święta a do tego po cichu i tylko prywatnie. Kto kocha, ten nie kryje się ze swoją miłością. Bądźmy Jego świadkami w domu, ale też w życiu publicznym. Świat ma prawo widzieć uczniów Jezusa, którzy spotkali Go osobiście i żyją z Nim na co dzień w ogromnej zażyłości. My zatem mamy obowiązek dawać przed światem świadectwo naszej miłości do Chrystusa.

Gdy ktokolwiek urąga Krzyżowi Chrystusowemu, trzeba powiedzieć jasno: dosyć! Historia świadczy, że każdy, kto – strojąc się w szaty obrońcy praw człowieka – walczył z krzyżem, ostatecznie okazywał się tyranem. Gdy ktokolwiek próbuje usunąć Chrystusa z życia publicznego i chce budować Europę bez Chrystusa, temu trzeba powiedzieć – zgodnie z prawdą i dla dobra Europy – że byłoby to budowanie na piasku. A nawet gorzej: że podcina korzenie, z których wyrasta zachodnia cywilizacja.

Europo! Czas na poważną refleksję! Czas się określić! Niech centralne instytucje europejskie odpowiedzą jednoznacznie: w imię czego w Europie jest miejsce dla wszystkich ekstrawagancji, ale nie ma być miejsca dla Chrystusa? Dlaczego – jak w najczarniejszych momentach totalitaryzmów – pozwala się urągać chrześcijanom i podburzać przeciwko nam?

Bądźcie świadkami Miłości w rodzinie!

Drodzy małżonkowie! Czcigodni rodzice! Hasło nowego roku duszpasterskiego w szczególny sposób odnosi się do Was. Bądźcie świadkami Miłości w Waszym ciele i w Waszej duszy. Niech miłość Wasza będzie „na wskroś ludzka, a więc zarazem zmysłowa i duchowa”. Nie kierujcie się jedynie „impulsem popędu lub uczuć”. Bądźcie nie tylko jednym ciałem, ale też jednym sercem i jedną duszą. Równocześnie jednak bądźcie dla siebie świadkami Miłości w Waszym ciele. Nie banalizując życia płciowego pamiętajcie, że jest to cenne „tworzywo” dane przez Boga do budowania jedności małżeńskiej.

Rozwijajcie tę „szczególną formę przyjaźni, poprzez którą małżonkowie wielkodusznie dzielą między sobą wszystko, bez niesprawiedliwych wyjątków i egoistycznych rachub”. Zawsze pamiętajcie, że „kto prawdziwie kocha swego współmałżonka, nie kocha go tylko ze względu na to, co od niego otrzymuje, ale dla niego samego, szczęśliwy, że może go wzbogacić darem z samego siebie”.

Bądźcie świadkami Miłości w waszych codziennych rozmowach. Chciałoby się powiedzieć za poetą: „Niech ani jedno słowo nie będzie złe, niech ani jedno słowo nie czai się do skoku, niech ani jedno słowo nie nienawidzi. Niech nie krzywdzi. Niech nie zabija. Niech wybacza. Niech leczy. Niech łagodzi. Niech zamyka człowiecze rany”. Rozmawiajcie ze sobą ciepło, życzliwie i szczerze, bez próby dominacji

Niech Wasza miłość będzie wierna i wyłączna aż do końca życia. Wierność nie tylko jest możliwa, ale konieczna, by zasmakować Miłości w całej

pełni. Zdrada nie da Wam tego, za czym tęsknicie. To możecie odnaleźć tylko we własnym małżeństwie.

Nie podejmujcie pochopnie decyzji o emigracji zarobkowej, zwłaszcza jednego z małżonków. Zbyt wiele można stracić. Rozłąka prowadzi niejednokrotnie do zachwiania wzajemnych więzi. Trzeba wreszcie powiedzieć to, co oczywiste: miłość małżeńska zamknięta na dzieci jest niedojrzałą miłością. Rodzice, pokażcie światu szczęście Waszych oczu zapatrzonych w dzieci. Mężowie, stańcie dumnie obok Waszych żon w stanie błogosławionym. Dzielcie z żoną tkliwą troskę o Wasze dzieci. Kobiety do końca życia pamiętaj, czy mąż towarzyszył im w oczekiwaniu na dziecko, w rodzeniu i pierwszych miesiącach po porodzie, czy też zostawił je samym sobie. Gdy dziecko się poczyna i rodzi – macie jeszcze jedną szansę, by pogłębić, a nawet odbudować waszą miłość!

Siostry i Bracia! Dzisiaj, gdy otwarcie atakuje się i celowo niszczy wartości rodzinne, potrzebujecie wsparcia. Cenną pomoc dla Was stanowią ruchy i wspólnoty rodzinne, gdzie możecie spotkać ludzi dzielących Wasze ideały. Szukajcie takich środowisk i walczcie o czas na regularne spotkania. Nie szukajcie ich dopiero wtedy, gdy trzeba ratować zrujnowane małżeństwo. Pamiętajcie, że od samego początku trzeba budować małżeństwo na solidnych fundamentach; rozwijać i pogłębiać wspólnotę życia i miłości; tak kształtować relacje w małżeństwie, aby nigdy nie trzeba było mówić o jego „ratowaniu”. Nie usprawiedliwiajcie się zbyt łatwo brakiem czasu. Ostatecznie to kwestia Waszych życiowych priorytetów.

Bądźcie świadkami Miłości w życiu społecznym!

Siostry i Bracia! Miłość to nie tylko intymne zacisze Waszego domu. Istnieje też miłość społeczna. Całe państwa i narody nie inaczej jak dzięki miłości rozkwitają, a bez miłości najpierw cierpią, a potem giną. Razem z Wami zwracamy się więc do pracodawców, publicystów, naukowców i polityków. Mówimy z całą powagą: Wy wszyscy, którzy czujecie się związani z Kościołem katolickim: Bądźcie świadkami Miłości! Pamiętajcie, że również ci, z którymi łączą Was przeróżne relacje społeczne, zostali tak samo, jak Wy, stworzeni do miłości i mają prawo być przez Was miłowani. „Będziesz miłował bliźniego swego, jak siebie samego”, kimkolwiek jesteś i jakiegokolwiek masz obowiązeki. To nie „zasobami ludzkimi” zarządzacie, ale Waszymi siostrami i braćmi. Trzeba jak najszybciej skończyć z mitem nowoczesnego zarządzania przy pomocy wszelkiego rodzaju manipulacji

i technik. Głęboko niemoralne jest tworzenie wirtualnych światów w polityce i gospodarce, zamiast stawiać czoło realnym problemom. Uwierzcie, że miłość społeczna ma sens. Bądźcie jej świadkami na Waszych stanowiskach. Miłość to nie sentymentalizm, ale pragnienie i czynienie dobra dla każdego człowieka, rozumianego w całej jego prawdzie istoty cielesnej i duchowej, doczesnej i powołanej do życia wiecznego. Niech inspiracją dla Was będzie najnowsza encyklika Ojca Świętego Benedykta XVI pod wymownym tytułem „Caritas in veritate” – Miłość w prawdzie.

Eucharystia szkołą i źródłem Miłości

Siostry i Bracia, „Miłości trzeba się uczyć”! Przypomnijcie sobie, jak w dniu ślubu Kościół przyprowadził Was przed ołtarz, na którym odprawiała się Najświętsza Ofiara. W ten sposób chciał Wam niejako powiedzieć: „Patrzcie i uczcie się kochać. Patrzcie na Chrystusa. On «umiłowałszy wspólnotę Kościoła wydał za nią samego siebie». Wpatrując się w Eucharystię starajcie się zapamiętać raz na zawsze Boską logikę miłowania, która jest logiką daru z samego siebie”. Umiłowani w Chrystusie Panu! Eucharystia jest i pozostanie najwspanialszą szkołą Miłości. Jej „wychowawcza moc (...) potwierdziła się poprzez pokolenia i stulecia”. Wy zatem, którzy chcecie pogłębić Waszą miłość! Wy, którzy chcecie Waszą miłość ocalić: Przychoǳcie najczęściej jak to możliwe przed ołtarz, by uczestniczyć w Eucharystii!

Uczestniczyć, to nie tylko być. To nawet nie tylko odpowiadać, śpiewać czy pełnić funkcje liturgiczne. Uczestniczyć, to wsłuchiwać się w Słowo Boże i wprowadzać je w czyn; to samych siebie składać Bogu w ofierze. Czynnienie uczestniczyć w Eucharystii, to przystępować do Komunii świętej a równocześnie swoje życie małżeńskie czynić Eucharystią.

Pośród Waszych pracowitych dni znajdujcie też czas na adorację Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie. „Adoracja poza Mszą Świętą przedłuża i intensyfikuje to, co się dokonało podczas samej celebracji liturgicznej”.

Siostry i Bracia! Eucharystia to nie tylko szkoła, ale też źródło mocy, aby miłować tak, jak Chrystus nas umiłował. W Waszym codziennym, małżeńskim miłowaniu bądźcie świadkami tej Miłości, która się uobecnia w Eucharystii.

Narzeczeni, bądźcie świadkami Miłości!

A cóż powiedzieć do Was, Młodzi, którzy dopiero myślicie o małżeństwie? Sługa Boży Jan Paweł II lubił powtarzać, że jesteście nadzieją Kościoła.

Tak. Kościół wciąż ma nadzieję, że świat będzie lepszy, jeśli zechcecie być pośród świata świadkami Miłości!

Pokażcie Waszym rówieśnikom, a przede wszystkim pokażcie sobie wzajemnie, że wierzycie w wielką, piękną miłość narzeczeńską i małżeńską oraz że jesteście gotowi o nią walczyć. O miłość trzeba walczyć! Nie pozwólcie, aby Wasza miłość była profanowana przez egoizm czy poszukiwanie za wszelką cenę jedynie przyjemności oraz przez zamknięcie się na życie. „Musicie od siebie wymagać”, aby nie zbanalizować miłości; aby nie pomylić jej z przejściowym zauroczeniem seksualnością człowieka. Musicie w Waszej miłości wypłynąć na głębię i doświadczyć fascynacji osobą, zjednoczenia serc i dusz. Na jedność ciała jest miejsce w małżeństwie. Nie bójcie się wymagać od tych, z którymi wiążecie wspólne plany na przyszłość. Jeśli są godni waszej miłości – zechcą sprostać wymaganiom, jakie im w imię Prawdy postawicie. Współżycie przedmałżeńskie, wspólne zamieszkanie przed ślubem, pornografia i rozwiązłość, nieprzyzwoite rozmowy i filmy – to wszystko niszczy Waszą miłość w samym zarodku.

W tym miejscu należy przypomnieć o odpowiedzialności rodziców za właściwe przeżywanie narzeczeństwa przez ich dzieci. Nie da się z wiarą pogodzić przyzwolenia na grzeszne życie narzeczonych.

Zakończenie

Umiłowani w Chrystusie Panu! Kończąc, pragniemy zwrócić uwagę, na wydany w tym roku przez Konferencję Episkopatu Polski dokument pt. „Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie”. Bardzo serdecznie zachęcamy do jego lektury i rozmowy o nim w rodzinach. Mamy nadzieję, że wielu duszpastery zorganizuje w swoich parafiach grupy studyjne, które będą rozważały ten tekst, szukając w nim inspiracji do rozwoju i dróg nawrócenia.

Zawieramy Was Matce Pięknej Miłości i z serca udzielamy pasterskiego błogosławieństwa.

Podpisali:

Pasterze Kościoła katolickiego w Polsce

Jasna Góra, 26 listopada 2009 r.

BISKUP SIEDLECKI

SŁOWO BISKUPA ORDYNARIUSZA ZBIGNIEWA KIERNIKOWSKIEGO Z RACJI WZNOWIENIA TRZYDNIOWEJ ADORACJI NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMEN- TU W DIECEZJI SIEDLECKIEJ

/22.12.2009/

**Czcigodni Księża,
Drodzy Diecezjanie!**

Ojciec Święty Jan Paweł II w Encyklice „Ecclesia de Eucharistia” pisze, że „Kult, jakim otaczana jest Eucharystia poza Mszą św. ma nieocenioną wartość w życiu Kościoła. Jest on ściśle związany ze sprawowaniem Ofiary eucharystycznej. (...) Pięknie jest zatrzymać się z Nim i jak umiłowany Uczeń oprzeć głowę na Jego piersi (por. J 13,25), poczuć dotknięcie nieskończoną miłością Jego Serca. Jeżeli chrześcijaństwo ma się wyróżniać w naszych czasach przede wszystkim «sztuką modlitwy», jak nie odczuwać odnowionej potrzeby dłuższego zatrzymania się przed Chrystusem obecnym w Najświętszym Sakramencie na duchowej rozmowie, na cichej adoracji w postawie pełnej miłości?” (EdE 25).

W swej adhortacji apostołskiej „Sacramentum Caritatis” Papież Benedykt XVI wyjaśnia zaś, że „adoracja eucharystyczna nie jest niczym innym jak tylko oczywistym rozwinięciem celebracji eucharystycznej, która sama w sobie jest największym aktem adoracji Kościoła. (...) Akt adoracji poza Mszą św. przedłuża i intensyfikuje to, co się dokonało podczas samej celebracji liturgicznej” (SC 66).

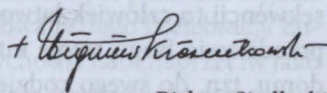
Papież Paweł VI w Encyklice „Mysterium Fidei” zwraca uwagę na jeszcze inny aspekt tego adoracyjnego trwania przed Chrystusem. Stwierdza on, że właściwa celebracja Eucharystii oraz adoracja Jezusa Eucharystycznego prowadzą do tego, że „kult Boskiej Eucharystii ogromnie pobudza duszę do wyrabiania w sobie miłości «społecznej», dzięki której dobro wspólne przenosimy ponad dobro prywatne, angażujemy się w sprawy wspólnoty parafii i całego Kościoła i rozciągamy miłość na cały świat, bo wszędzie rozpoznajemy członki Chrystusa”. Budzenie świadomości komunii między

ludzkiej wydaje się być szczególnie ważne w dzisiejszych czasach, kiedy to współczesny człowiek zapominając o swoim powołaniu bycia na obraz i podobieństwo Boga, żyje bardzo często wyłącznie dla siebie.

Odkrycie tego wielkiego daru Bożej Miłości, jakie pozostawił nam Jezus Chrystus w Eucharystii, winno być szczególnie zauważone i wykorzystane w przygotowaniu nas do właściwego przeżycia Jubileuszu 200-lecia erygowania naszej diecezji. Pełne wiary sprawowanie Eucharystii w liturgii oraz trwanie w duchu i postawie adoracji przy Jezusie Chrystusie Eucharystycznym, ma pomóc nam w stawaniu w prawdzie wobec samego Boga i odkrywaniu radości z przeżywania wiary w codzienności.

Stąd też jednym z podejmowanych działań, z racji jubileuszu, jest na nowo wyznaczenie dla każdej parafii terminu trzydniowej adoracji Najświętszego Sakramentu, zwanej też Czterdziestogodzinnym Nabożeństwem tak, aby w całej diecezji nieustannie trwał kult Eucharystyczny. Proszę bardzo o podjęcie tej inicjatywy. Mam nadzieję, że nasza modlitwa przed Najświętszym Sakramentem zjednoczy nas bardziej we wspólnocie Kościoła.

Na owocne przygotowanie się do Jubileuszu 200-lecia istnienia Diecezji Siedleckiej udzielam wszystkim pasterskiego błogosławieństwa

Biskup Siedlecki

**SŁOWO BISKUPA SIEDLECKIEGO
ZBIGNIEWA KIERNIKOWSKIEGO ZAMIESZCZONE
WE WPROWADZENIU DO I ZESZYTU TEKSTÓW
PRZEZNACZONYCH DO WYKORZYSTANIA
PODZAS TRZYDNIOWEJ ADORACJI
NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU**

/26.12.2009/

W sierpniu 1923 roku w Janowie Podlaskim odbył się Pierwszy Synód Diecezji Siedleckiej. Postanowiono wtedy, że we wszystkich parafiach diecezji zostanie wprowadzone nabożeństwo czterdziestogodzinne. W związku z tym podjęto wiele inicjatyw, mających na celu pogłębienie wśród wiernych pobożności eucharystycznej. Przyniosło to bogaty owoc w życiu wielu ludzi. Jednak na przestrzeni lat ta pobożność bywała różnie rozumiana i praktykowana. Zdarzało się niekiedy, że na Eucharystię patrzono w sposób subiektywny i legalistyczny, rozwijając nowe formy ascezy, mnożąc modlitwy i procesje. Mimo szczerych intencji, w tak przeżywanym kulcie akcent padał czasem bardziej na działanie i na wysiłek człowieka, niż na wdzięczne i wielbiące Boga uznanie i przyjęcie daru, który ma moc przemiany człowieka. W konsekwencji to człowiek łatwo stawał na pierwszym miejscu jako ten, który przedstawia Bogu swoje intencje, składa swój dar na ołtarzu i wraca do domu, tzn. do swego codziennego życia – czasem z takim przekonaniem o własnej doskonałości i własnych racjach, że nie pomaga mu to do życia w jedności i komunii z bliźnimi.

Kult eucharystyczny zaś, jak zresztą cały kult chrześcijański, mając swoje źródło w tajemnicy paschalnej – jedynej ofierze Jezusa Chrystusa, zmierza do budowania jedności Kościoła na chwałę Pana Boga. Ze strony człowieka jest odpowiedzią na uprzedzające działanie Boga, czego wyrazem jest stałe otwieranie się na komunię z Bogiem oraz bliźnimi. Kult eucharystyczny nie rozpoczyna się bowiem od działania człowieka, lecz od słuchania Słowa Bożego i przyjmowania go z wiarą. To Słowo wzywa człowieka do nawrócenia i uczy uległości wobec planu Boga w konkretach życia. Proklamowane Słowo Boże, przyjęte przez człowieka, sprawia bowiem, że nie ma rozdzwiku pomiędzy liturgią a życiem człowieka. Widać to wyraźnie na przykładzie

Maryi. Owocem zwiastowania i przyjętego przez Nią Słowa jest Jej postawa służby wobec krewnej Elżbiety.

W takim duchu chcemy ponownie powrócić do praktyki trzydniowej adoracji Najświętszego Sakramentu. Będzie to też jeden ze sposobów, które mają przygotować nas do Jubileuszu 200-lecia erygowania naszej diecezji. Stąd też na nowo dla każdej parafii został wyznaczony termin trzydniowej adoracji Najświętszego Sakramentu, tak aby w diecezji nieustannie trwał kult eucharystyczny.

Nabożeństwo to połączone było pierwotnie z rozpamiętywaniem przed wystawionym Najświętszym Sakramentem przebywania Chrystusa w grobie (według tradycji trwało ono czterdzieści godzin). Następnie nabrało charakteru pokutnego i wynagradzającego za popełnione grzechy, zwłaszcza w czasie karnawału. Dzisiaj często przygotowuje ono wspólnotę wierzących do pełniejszego przeżycia odpustu, misji parafialnych czy rekolekcji. Niezmiennym celem czterdziestogodzinnej adoracji było i jest pogłębienie osobistej więzi z Chrystusem każdego wierzącego i całej wspólnoty Kościoła.

Niemniej ważne są jeszcze inne aspekty tego nabożeństwa, mianowicie: związek ze słuchaniem Słowa Bożego i przygotowanie do pełniejszego uczestnictwa w Eucharystii. Musimy mieć świadomość, że punktem wyjścia dla adoracyjnej postawy jest uległość wobec Słowa Bożego i celebracja Eucharystii, w której Bóg w szczególny sposób wychodzi nam naprzeciw jako wydający się za nas w swej ofierze i dający siebie w postaci pokarmu, który nas umacnia na naszej drodze życia zgodnej z zamysłem Pana Boga.

Adoracja Najświętszego Sakramentu nie może bowiem być zacieśniona do kultu jakby przedmiotowego, do koncentrowania się na postaciach eucharystycznych (np. podziw białej, nieskalanej Hostii). Eucharystia bowiem wprowadza nas przede wszystkim w to, czym jest i Kim jest. Wprowadza nas w logikę i moc życia Jezusa Chrystusa, który wydaje siebie – umiera i żyje. To właśnie ta Tajemnica uobecnia się w Eucharystii i jest dla człowieka. W niej zawarte jest życie objawione przez Ojca w jedynej ofierze Jezusa Chrystusa, które mocą Ducha Świętego udziela się człowiekowi.

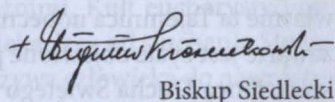
Jako sakrament paschalny Eucharystia jest uobecnieniem Osoby ukrzyżowanego i zmartwychwstałego Pana. Jest upamiętnieniem Ofiary krzyża i obecności Chrystusa Zmartwychwstałego, który – jako zwycięski – daje siebie na pokarm, byśmy – mocą tego pokarmu – także my mieli

moc umierania i życia w okolicznościach, w jakich przychodzi nam żyć i w relacjach z naszymi bliźnimi, jacy są wokół nas. W Eucharystii urzeczywistnia się bowiem Pascha naszego Pana i nasza. To w tym paschalnym sakramencie otrzymujemy moc do życia w wolności od siebie i moc do dawania siebie innym, by budować Ciało Chrystusa – Kościół. Ten Kościół, złożony z grzesznych i śmiertelnych ludzi, nosi już w sobie zadatek nieśmiertelności. Eucharystia, którą podaje Kościół, daje odpowiedź na lęk człowieka stojącego stale i na różne sposoby wobec rzeczywistości śmierci w codziennym umieraniu, przemieniając to nasze umieranie w doświadczenie życia. Świadomość tego wielkiego daru Miłości porusza nas i skłania do pełnej wdzięczności adoracji.

Przebieg trzydniowej adoracji Najświętszego Sakramentu z zachowaniem przepisów liturgicznych pozostaje do ustalenia przez księdza proboszcza. Każdego dnia jednak powinny być obecne następujące elementy:

- 1) Zatrzymanie się nad Słowem Bożym w oparciu o przygotowane teksty, które są tylko pomocą i mają inspirować nasze poznawanie tajemnic Bożych i historii zbawienia;
- 2) Adoracja Jezusa Eucharystycznego jako Tego, w którym wszystkie obietnice Boga znalazły wypełnienie;
- 3) Oddanie siebie Bogu do dyspozycji, na wzór Maryi Służebnicy Pańskiej, mając na uwadze sprawy Kościoła, wspólnoty parafialnej, rodziny, środowiska sąsiedzkiego, miejsca pracy itp.;
- 4) Modlitwa w intencji diecezji, ze szczególnym uwzględnieniem Jubileuszu i Synodu.

Na ten czas modlitwy i pracy z serca błogosławie

+
Biskup Siedlecki

Adoracja Najświętszego Sakramentu. Zeszyt I (2009) – został przekazany do wszystkich parafii diecezji siedleckiej.

ROZKŁAD 3-DNIOWYCH ADORACJI NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU

Parafia	Termin	Uwagi
1. adamowski		
Adamów	1-3.01	Termin synodalny
Jeziorzany	11-13.05	Termin synodalny
Poizdów	21-23.05	
Radoryż Kościelny	17-19.05	Termin synodalny
Serokomla	6-8.05	
Szczałb	23-25.05	
Wojcieszków	2-4.12	Termin synodalny
Wola Gułowska	Przed Ur. Zesłana Ducha Św.	Termin synodalny
2. biański południowy		
Biała Podlaska - Chrystusa Miłosiernego	Przed II niedzielą wielkanocną	
Biała Podlaska - Wniebowzięcia NMP	1-3.5	
Dokudów	21-23.07	
Huszczka	27-29.09	Termin synodalny
Korczówka	12-14.11	
Koscieniewiczze	4-6.05	
Łomazy	10-12.03	Termin synodalny
Ortel Królewski	19-21.09	Termin synodalny
Ortel Książęcy	17-19.10	Termin synodalny
3. biański północny		
Biała Podlaska - bł. Honorata	10-12.10	
Biała Podlaska - Narodzenia NMP	Po Ur. Zesłana Ducha Św.	
Biała Podlaska - św. Anny	20-22.10	
Biała Podlaska - św. Michała Archanioła	19.09-01.10	
Horbów	3-5.08	
Hrud	Przed Ur. NSPJ	
Leśna Podlaska	27-29.06	Termin synodalny
Łukowce	11-13.11	Termin synodalny
Swory	7-9.02	Termin synodalny
Witulin	26-28.09	
Woskrzenice	30.06-02.07	

4. domanicki		
Domanice	6-8.12	
Jastrzębie Śmiary	24-26.08	
Ruda Wolińska	14-16.05	
Seroczyn Siedlecki	21-23.12	Termin synodalny
Skórzec	13-15.12	Termin synodalny
Wodynie	Przed Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Wołyńce	29.04-1.05	
Żeliszew	6-8.05	Termin synodalny
5. garwoliński		
Borowie	26-28.05	Termin synodalny
Garwolin - Matki Bożej Częstochowskiej	29-31.01	
Garwolin - Przemienienia Pańskiego	Przed środą popielcową	Termin synodalny
Górki k. Garwolina	13-15.07	
Górzno	10-12.04	Termin synodalny
Marianów	27-29.08	
Miętne	13-15.10	
Parysów	Od Niedzieli Palmowej	Termin synodalny
Trąbki	26-28.06	
Unin	Od niedzieli po Ur. Narodzenia Bożego	
6. grębkowski		
Czerwonka Liwska	4-6.01	Termin synodalny
Grębków	10-12.12	Termin synodalny
Kopcie	1-3.02	Termin synodalny
Oleksin	18-20.07	
Wierzbno	30.06-02.07	
Wiśniew k. Mińska Mazowieckiego	1-3.09	Termin synodalny
Wyszków	17-19.08	Termin synodalny
7. hański		
Dubeczno	4-6.05	
Hańsk	7-9.01	
Kosyń	16-18.09	
Stary Brus	21-23.04	Termin synodalny
Uhrusk	19-21.03	Termin synodalny

Urszulin	24-26.08	
Wereszczyn	Przed Środą Popielcową	Termin synodalny
Wola Uhruska	Przed Ur. Zesłania Ducha Św.	
Wola Wereszczyńska	Po Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Wytyczno	13-15.05	
8. janowski		
Janów Podlaski	Po Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Klonownica Duża	8-10.12	Termin synodalny
Komarno	8-10.10	
Konstantynów	16-17.11	
Kornica	2-4.10	
Pratulín	16-18.06	Termin synodalny
Rokitno	13-15.04	Termin synodalny
Szpaki	27-29.06	
9. komarowski		
Drelów	29-31.10	
Gęś	25-27.10	Termin synodalny
Kolembrody	4-6.10	
Komarówka Podlaska	29-31.10	
Ostrówki	25-27.10	
Przegaliny	8-10.10	Termin synodalny
Radcze	1-3.05	
Rudno	Przed Środą Popielcową	Termin synodalny
Szóstka	24-26.04	Termin synodalny
Witoroż	23-25.03	Termin synodalny
10. łaskarzewski		
Gończyce	4-6.12	
Korytnica Łaskarzewska	Po Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Łaskarzew	Przed II niedzielą wielkanocną	
Maciejowice	5-7.11	Termin synodalny
Samogoszcz	27-29.04	Termin synodalny
Sobolew	21-23.02	Termin synodalny
Wargocin	8-10.08	Termin synodalny
Życzyn	16-18.01	
11. łosicki		
Górki k. Łosic	Przed Ur. Zesłania Ducha Św.	

Hadynów	9-11.09	Termin synodalny
Huszew	10-12.06	
Łosice - św. Zygmunta	29-31.03	Termin synodalny
Łosice - Trójcy Świętej	Przed Ur. Trójcy Św.	
Łuzki	29-31.12	
Makarówka	5-7.06	
Mordy	27-29.09	
Mostów	2-4.12	Termin synodalny
Mszanna	29-31.08	
Niemojki	25-27.02	Termin synodalny
Próchenki	12-14.02	Termin synodalny
Przesmyki	2-4.12	Termin synodalny
12. łukowski I		
Celiny	9-11.05	
Greżówka	1-3.11	
Krynka	22-24.06	
Łuków - NMP Matki Kościoła	8-10.06	
Łuków - Przemienienia Pańskiego	Przed Środą Popielcową	Termin synodalny
Szaniawy	25-27.06	
Trzebieszów	17-19.03	Termin synodalny
Zarzec	Przed Ur. NSPJ	
13. łukowski II		
Dąbie	16-18.05	
Jedlanka	Przed Ur. Chrystusa Króla	
Jeleniec	10-12.01	Termin synodalny
Łuków - Podwyższenia Krzyża Świętego	Od Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Łuków - św. Brata Alberta	14-16.06	
Stanin	15-17.04	Termin synodalny
Tuchowicz	15-17.02	Termin synodalny
Zofibór	13-15.05	Termin synodalny
14. międzyrzecki		
Brzozowica Duża	11-13.08	
Dołha	26-28.09	
Kąkolewnica	Przed ostatnią niedzielą maja	
Kożuszki	4-6.05	
Krzewica	15-17.07	
Manie	25-27.06	

Międzyrzec Podlaski - Chrystusa Króla	Przed Ur. Chrystusa Króla	
Międzyrzec Podlaski - św. Apostołów Piotra i Pawła	27-29.06	
Międzyrzec Podlaski - św. Józefa	1-3.05	
Międzyrzec Podlaski - św. Mikołaja	Po Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Polskowola	Przed Środą Popielcową	Termin synodalny
15. osiecki		
Gocław	4-5.12	
Goźlin	12-14.09	
Osieck	28-30.11	
Ostrówek	7-9.10	Termin synodalny
Pilawa	28-29.11	
Sobienie Jeziory	29-31.10	
Warszawice	25-27.09	Termin synodalny
Wilga	7-9.06	Termin synodalny
Zabieźki	24-26.08	
16. parczewski		
Brzostówka	23-25.10	
Dębowa Kłoda	Przed Ur. NSPJ	
Kodeniec	29-31.11	
Kolano	16-18.07	Termin synodalny
Milanów	31.07-2.08	
Ostrów Lubelski	Po Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Parczew - Opatrzności Bożej	29-31.05	
Parczew - św. Jana Chrzyciela	28-30.10	Termin synodalny
Rozkopaczew	28-30.09	
Siemień	3-5.08	
Sosnowica	Od Ur. Zesłania Ducha Św.	Termin synodalny
Tyśmienica	18-20.04	
Uścimów	27-29.06	
17. radzyński		
Borki	22-24.05	
Gąsiorzy	13-15.08	
Kock	Przed Środą Popielcową	
Radzyń Podlaski	24-26.06	
Radzyń Podlaski - św. Anny	20-22.01	
Radzyń Podlaski - Trójcy Świętej	11-13.06	Termin synodalny

Turów	2-4.06	
Ulan	13-15.09	Termin synodalny
Wohyń	Przed ost. niedzielą października	
Wola Osowińska	16-18.08	
18. rycki		
Bazanów	27-29.12	
Bobrowniki	Przed ost. niedzielą maja	
Brzeziny	18-20.01	Termin synodalny
Dęblin - Chrystusa Miłosiernego	3-5.10	
Dęblin - św. Piusa V	27-29.04	
Kłoczew	22-24.06	Termin synodalny
Leopoldów	13-15.08	Termin synodalny
Nowodwór	Przed Środą Popielcową	Termin synodalny
Piotrowice	27-29.03	Termin synodalny
Ryki	23-25.07	
Sobieszyn	12-14.09	
Stężycza	9-11.11	
Żabianka	6-8.05	Termin synodalny
19. siedlecki		
Siedlce – Bożego Ciała	1-3.06	
Siedlce – Ducha Świętego	Przed Ur. Zesłania Ducha Św	
Siedlce – Katedralna	Przed Środą Popielcową	Termin synodalny
Siedlce – Miłosierdzia Bożego	Przed II niedzielą wielkanocną	
Siedlce – św. Józefa	28-30.04	
Siedlce – św. Maksymiliana Kolbe	11-13.08	
Siedlce – św. Stanisława BM	Od Ur. Zesłania Ducha Św	Termin synodalny
Siedlce – św. Teresy	22-24.09	
Siedlce - Bł. Męczenników Podl.	21-23.01	
20. suchożebrski		
Czołomyje	26-28.10	Termin synodalny
Hołubla	29-31.05	Termin synodalny
Kotuń	11-13.06	
Krynica	3-5.07	
Krześlin	28-30.09	Termin synodalny
Mokobody	15-17.10	Termin synodalny
Niwiski	20-22.05	Termin synodalny

Paprotnia	10-12.04	Termin synodalny
Stare Opole	24-26.06	
Suchożebry	Przed I niedzielą października	
21. terespolski		
Choroszczyńska	6-8.12	Termin synodalny
Kodeń	Codzienna adoracja od 1.05-30.09	
Kopytów	3-5.09	
Kostomłoty	12-14.09	
Małowa Góra	6-8.08	Termin synodalny
Małaszewicze	22-24.11	
Neple	27-29.02(01.03)	Termin synodalny
Piszczac	Przed Ur. NSPJ	
Połoski	6-8.07	
Terespol	1-3.05	Termin synodalny
Tuczna	21-21.10	Termin synodalny
Wólka Dobryńska	Od Ur. NSPJ	
22. wisznicki		
Horodyszczce	Przed Ur. NSPJ	
Jabłoń	19-21.08	Termin synodalny
Motwica	6-8.09	Termin synodalny
Opole	3-5.02	Termin synodalny
Paszenki	9-11.07	
Polubicze	1-3.05	
Rossosz	26-28.01	Termin synodalny
Rozwadówka	26-28.09	
Wisznice	Przed II niedzielą wielkanocną	Termin synodalny
Żeszczynka	21-23.03	Termin synodalny
23. włodawski		
Dołhobrody	12-14.09	
Hanna	30.06-2.07	
Jableczna	1-3.10	
Lack	16-18.09	
Lubien	13-15.08	Termin synodalny
Różanka	26-28.08	Termin synodalny
Sławatycze	4-7.10	
Włodawa - NSJ	13-15.01	

Włodawa - św. Ludwika	1-3.05	Termin synodalny
Włodawa-Orchówek	6-8.12	
Żuków	2-4.11	
24. zbuczynski		
Bejdy	6-8.11	
Dziewule	19-21.11	
Krzesk	Przed Ur. Chrystusa Króla	
Krzymosze	10-12.07	
Pruszyn	24-26.01	Termin synodalny
Radomyśl	2-4.06	
Radzików Wielki	19-21.06	
Wisniew k. Siedlec	Przed Ur. NSPJ	
Zbuczyn	6-8.05	Termin synodalny
Zembry	1-3.05	
25. żelechowski		
Huta Dąbrowa	18-20.11	
Miastków	19-21.04	Termin synodalny
Okrzeja	1-3.04	Termin synodalny
Stoczek Łukowski	13-15.03	Termin synodalny
Wandów	10-12.06	
Wilczyńska	Po ur. Niepokalanego Serca NMP	
Wola Zadybska	24-26.06	
Zwola Poduchowna	28-30.07	Termin synodalny
Żelechów	25-27.11	Termin synodalny

+ [Podpis]

Biskup Siedlecki

Siedlce, 30 listopada 2009 r.

KOMUNIKATY KURII

SPOTKANIE DEKANALNYCH DUSZPASTERZY MŁODZIEŻY

/09.12.2009/

Wydział duszpasterstwa młodzieży Diecezji Siedleckiej informuje, że we czwartek 17 grudnia o godz. 16.00 w Centrum Duszpastersko-Charytatywnym w Siedlcach (za katedrą) odbędzie się spotkanie dekanalnych duszpasterzy młodzieży.

Ks. Wojciech Hackiewicz
Diecezjalny Duszpasterz Młodzieży

20-LECIE SAKRY

BISKUPA ALOJZEGO ORSZULIKA

/09.12.2009/

Ponad 30 lat pracował w Sekretariacie Konferencji Episkopatu Polski, w tym przez 25 lat kierował biurem prasowym. Od roku 1980 uczestniczył w pracach Komisji Wspólnej Rządu i Episkopatu, brał udział w rozmowach Okrągłego Stołu. Bp Alojzy Orszulik świętuje 20-lecie przyjęcia sakry biskupiej. Główne uroczystości dwudziestolecia konsekracji biskupiej odbędą się jutro, 8 grudnia, w Łowiczu. Jubilat będzie przewodniczył Mszy św. w katedrze o godz. 18.00. Homilię wygłosi prymas Polski kard. Józef Glemp, z którego rąk ks. Orszulik przyjął sakrę biskupią. Udział w uroczystościach zapowiedziało też dwudziestu innych biskupów, w tym sekretarz generalny Episkopatu bp Stanisław Budzik.

Po wielu latach służby na rzecz Kościoła w Sekretariacie Episkopatu Polski, Jan Paweł II mianował 8 września 1989 r. ks. Alojzego Orszulika biskupem pomocniczym diecezji siedleckiej. Święcenia biskupie przyjął 8 grudnia tego roku w katedrze siedleckiej. Wspominając to wydarzenie w niedzielę, 6 grudnia br., bp Alojzy Orszulik przybył do Siedlec, i przewodniczył jubileuszowej Mszy św. w katedrze, podczas której homilię wygłosił biskup siedlecki Zbigniew Kiernikowski. Po latach bp Orszulik wspomina życzliwość współpracowników i ówczesnego ordynariusza bp Jana Mazura.

Bp Alojzy Orszulik jest pallotynem. Śluby wieczyste złożył w 1956 r., a rok później kard. Stefan Wyszyński udzielił mu w Ołtarzewie święceń kapłańskich. Kontynuował następnie studia na Wydziale Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, gdzie uzyskał kolejno magisterium i licencjat. W 1962 został skierowany przez przełożonych do pracy w Sekretariacie Episkopatu Polski. Od początku zajmował się środkami społecznego przekazu. Był inicjatorem powołania Biura Prasowego Episkopatu Polski, którym kierował od 1968 r. do 1993 r. Założył -Pismo Okólne, w którym ukazana była działalność Kościoła; biuletyn nie był ograniczony cenzurą.

W listopadzie 1980 r. został członkiem-sekretarzem Komisji Wspólnej Przedstawicieli Episkopatu Polski i Rządu PRL, brał udział w przygotowaniach kolejnych pielgrzymek papieskich do Polski. W 1987 r. znalazł się w składzie Komisji Mieszanej Stolicy Apostolskiej i Episkopatu Polski

ds. nawiązania stosunków dyplomatycznych między Watykanem i Polską. Uczestniczył w rozmowach w Magdalence i w obradach Okrągłego Stołu. W latach 1989-1994 był zastępcą sekretarza Episkopatu Polski, od 1994 r. przewodniczył Komisji Episkopatu ds. Środków Społecznego Przekazu. Brał także udział w pracach Komisji Prawnej Episkopatu i Komisji Wspólnej Episkopatu Polski i Rządu oraz Kościelnej Komisji Konkordatowej.

„Christo in aliis servire” - czyli służyć Chrystusowi w drugich to dewiza posługi biskupiej, którą rozpoczął w 1989 r. w diecezji siedleckiej. 25 marca 1992 roku został pierwszym biskupem łowickim. 22 maja 2004 r. przeszedł na emeryturę. W zeszłym roku świętował jubileusz 80-lecia urodzin.

KONKURS ŚWIĄTECZNY DLA KATOLICKIEGO STOWARZYSZENIA MŁODZIEŻY

/09.12.2009/

Druhny i Druhowie KSM!

Rozpoczął się Adwent, bezpośredni czas przygotowania do świąt Narodzenia Pańskiego. Wiemy, iż wiele oddziałów KSM corocznie włącza się w przygotowanie świątecznego wystroju kościoła. Tradycyjnie buduje się w tym okresie tzw. Szopkę Bożonarodzeniową, przedstawiającą w sposób plastyczny wydarzenie narodzenia Chrystusa.

W związku z powyższym Zarząd Diecezjalny oraz Ksiądz Asystent Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży pragną zaprosić wszystkie oddziały KSM do wzięcia udziału w konkursie na najpiękniejszą szopkę betlejemską, nawiązującą tematyką do przeżywanego roku kapłańskiego. Podajemy warunki konkursu:

1. Szopka musi być zbudowana w kościele parafialnym lub sali KSM.
2. Tematyka nawiązywać ma do roku Kapłańskiego.
3. Praca musi być zaprojektowana i własnoręcznie wykonana przez KSM-owiczów.
4. Po jej wykonaniu należy zrobić 3 fotografie wykonanego dzieła (te będą przedmiotem oceny w konkursie) oraz 3 fotografie, dokumentujące proces powstawania dzieła.
5. W kryteriach oceniania najwyżej punktowane będą:
 - a) nawiązanie tematyką do roku kapłańskiego,
 - b) oryginalność dzieła, tak pod względem koncepcji jak i plastycznej realizacji,
 - c) szopkę może wykonywać zespół 5 osobowy.
6. Fotografie należy wysłać tylko drogą mailową do 28 grudnia do godz. 12.00, na adres biura KSM: ksmsiedlce@wp.
7. Najpiękniejsze prace, w tym 3 pierwsze ukażą się w noworocznym numerze Echa Katolickiego.
8. 3 pierwsze drużyny zostaną także atrakcyjnie nagrodzone.

Przedstawiciel Episkopatu Polski i Rządu PRL. Ks. Wojciech Hackiewicz
w latach kolejnych pielgrzymek papieskich do Diecezjalny Asystent KSM
się w składzie Komisji Mieszanej Stolicy Apostolskiej i Episkopatu Polski

ZAPROSZENIE NA SPOTKANIE OPLATKOWE BISKUPA SIEDLECKIEGO Z KAPŁANAMI

/11.12.2009/

Czcigodni Księża!

Pragnę uprzejmie poinformować, że Biskup Siedlecki Zbigniew Kiernikowski serdecznie zaprasza kapłanów naszej diecezji na spotkanie opłatkowe, które odbędzie się dnia 24 grudnia 2009 roku, o godz. 10:00, w gmachu Centrum Charytatywno-Duszpasterskiego w Siedlcach.

Zaproszenie jest skierowane do wszystkich Kapłanów pracujących zarówno w duszpasterstwie parafialnym jak i pozaparafialnym oraz do Księży Emerytów i Rencistów.

Ks. dr Piotr Sawczuk
Wikariusz Generalny

60-LECIE ŚWIĘCEŃ KAPŁAŃSKICH BPA WAĆŁAWA ŚWIERZAWSKIEGO

/11.12.2009/

Jubileuszowej Mszy św. z okazji 60-lecia kapłaństwa bp. Waćława Świerzawskiego będzie jutro (11 grudnia) przewodniczył emerytowany metropolita lwowski kard. Marian Jaworski.

60. rocznica święceń kapłańskich biskupa seniora diecezji sandomierskiej Waćława Świerzawskiego przypada w piątek, 11 grudnia. Msza święta będzie celebrowana w kościele rektoralnym pw. św. Jana Chrzciciela w Zawichoście o godz. 12.00. Będzie jej przewodniczył emerytowany metropolita lwowski obrządku łacińskiego kard. Marian Jaworski. Słowo wygłosi natomiast ordynariusz diecezji sandomierskiej bp Krzysztof Nitkiewicz.

Na uroczystość przybędą też m.in. biskup charkowsko-zaporoski Marian Buczek oraz arcybiskup senior archidiecezji przemyskiej Ignacy Tokarczuk, metropolita lubelski Józef Życiński, metropolita katowicki Damian Zimoń i biskup radomski Henryk Tomasik.

Specjalną sesję jubileuszową zaplanowano na styczeń przyszłego roku. Dorobkowi naukowemu i wkładowi biskupa Świerzawskiego w liturgikę polską będzie poświęcona sesja naukowa organizowana przez Instytut Liturgiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Sesja będzie połączona z debatą o szansach i zagrożeniach w liturgii. Biskup Świerzawski przez trzydzieści lat (1968-1998) był dyrektorem Instytutu Liturgicznego.

Biskup Waćław Świerzawski urodził się w Złoczowie w archidiecezji lwowskiej 14 maja 1927 r. Święcenia kapłańskie z rąk metropolity lwowskiego Eugeniusza Baziaka przyjął 11 grudnia 1949 roku, w trzecią Niedzielę Adwentu Gaudete, w Kalwarii Zebrzydowskiej. Były one uwieńczeniem studiów teologicznych, rozpoczętych we Lwowie w wyższym seminarium duchownym, które w 1945 roku przeniesiono do Kalwarii Zebrzydowskiej.

W 1950 r. uzyskał magisterium z teologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po święceniach kapłańskich pracował jako wikariusz w katedrze św. Jakuba Apostoła w Nysie, a potem w Cieszanowie. Od 1952 kontynuował studia na Uniwersytecie Warszawskim i uzyskał magisterium z prawa kanonicznego w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W tym czasie był też kapelanem u sióstr dominikanek-misjonarek w Zielonce koło Warszawy.

W latach 1957-1965 pracował w kolegiacie św. Anny w Krakowie jako duszpasterz akademicki. Kolejne trzy lata spędził w Rzymie, gdzie w benedyktyńskim Instytucie Liturgicznym św. Anzelma przygotowywał doktorat z teologii.

Od roku 1968 aż do wyboru na stolicę biskupią w Sandomierzu był związany z kościołem św. Marka Ewangelisty w Krakowie. Stworzył w nim ośrodek duszpasterstwa liturgicznego i duszpasterstwa akademickiego oraz zorganizował katechumenat (przygotowywanie dorosłych do sakramentów chrześcijańskiej inicjacji). Równoległe przy Instytucie Liturgicznym przy Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej otworzył Studium Katechumenalne dla kształcenia katechistów do pracy w katechumenacie.

W 1988 r. został rektorem Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Funkcję tę pełnił do 1992 r., kiedy Jan Paweł II mianował go biskupem sandomierskim. Sakrę biskupią otrzymał 28 kwietnia 1992 roku w katedrze Narodzenia Najświętszej Maryi Panny z rąk nuncjusza apostolskiego arcybiskupa Józefa Kowalczyka. Jako pasterz diecezji erygował w Sandomierzu dla kształcenia świeckich Instytut Teologiczny im. Bł. Wincentego Kadłubka. Podjął też w diecezji wiele inicjatyw dotyczących struktur i duszpasterstwa. Rozpoczął proces kanonizacyjny sługi Bożego ks. prof. Wincentego Granata.

W 1994 został przewodniczącym Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski (członkiem tego gremium był od 1980 r.). Uczynił ogólnodostępnym pismo - Anamnesis, publikujące teksty z dziedziny duszpasterstwa liturgicznego. Brał też udział w pracach watykańskiej Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Był też członkiem Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa Ogólnego i Rady Naukowej Episkopatu Polski.

Biskup Świerżawski jest wieloletnim rekolekcjonistą i kierownikiem duchowym oraz założycielem instytutów świeckich: Wspólnoty Przenajświętszej Trójcy, Wspólnoty Chrystusa Kapłana, Proroka i Króla oraz Wspólnoty Kapłanów Chrystusa Paschalnego. Powołał także do istnienia Zgromadzenie Sióstr Świętej Jadwigi Królowej Służebnic Chrystusa Obecnego (1990) oraz Sodalicję św. Jadwigi Królowej (1996) - dla szerzenia duchowości św. Jadwigi i katolickiej formacji ludzi kultury i młodzieży.

W 2002 roku przeszedł na emeryturę.

SPOTKANIE OPŁATKOWE MIESZKAŃCÓW SIEDLEC

/11.12.2009/

Podobnie jak rok temu w ostatnią przedświąteczną niedzielę - 20 grudnia w godz. 11.00- 14.00 na Placu gen. Sikorskiego - odbędzie się SPOTKANIE OPŁATKOWE MIESZKAŃCÓW SIEDLEC - DZIELMY SIĘ DOBREM.

Spotkanie rozpocznie wspólna modlitwa i dzielenie się opłatkiem. W programie jest degustacja potraw wigilijnych, szopka bożonarodzeniowa, siedleckie kołędowanie, czyli wspólne śpiewanie pieśni bożonarodzeniowych z udziałem siedleckich artystów. W trakcie spotkania przeprowadzona zostanie akcja charytatywna „**Dzielmy się Dobrem**” czyli zbiórka paczek świątecznych (żywność, ubrania, zabawki, itp.) dla najbardziej potrzebujących.

W tym roku w akcję włączyło się siedleckie MPK, które uruchomi bezpłatne linie specjalne na Plac gen. Sikorskiego.

Bezpłatne autobusy o nazwie „WIGILIA” odjadą o godz. 11.10 z następujących miejsc:

WIGILIA 1: z przystanku ul. Kurpiowska (pętla);

WIGILIA 2: z przystanku na ul. Chrobrego (autobus jedzie trasą linii 3);

WIGILIA 3: z przystanku na ul. Daszyńskiego;

WIGILIA 4: z przystanku na ul. Kasztanowej;

WIGILIA 5: z przystanku na ul. Unitów Podlaskich (przy SP 12).

Autobusy zatrzymują się na wszystkich przystankach MPK i wiozą pasażerów na ul. Kilińskiego (Skwer Jana Pawła II). Odjazd autobusów w trasę powrotną – z ul. Kilińskiego (sprzed pomnika Jana Pawła II) o godz. 14.00. Linie o nazwie „WIGILIA” są bezpłatne.

Organizatorami Spotkania Opłatkowego są: Kuria Diecezjalna Siedlecka, Urząd Miasta Siedlce, Caritas Diecezji Siedleckiej, Fundacja PRO-BONO, Centrum Kultury i Sztuki, ZHP Hufiec „Podlasie”, SHK „Zawisza”, Parafia św. Maksymiliana Kolbe, I LO im. B. Prusa, ZSP nr 4 im. Kazimierza Wielkiego.

**KATOLICKI PORTAL INTERNETOWY OPOKA
ZAPRASZA DO UDZIAŁU W KONKURSIE
„MMS-OWA SZOPKA 2009”**

/24.12.2009/

Podobnie jak w poprzednich latach Fundacja „Opoka” organizuje Konkurs na zdjęcie Szopki Bożonarodzeniowej zrobionej telefonem komórkowym.

Do konkursu można zgłaszać różne zdjęcia, w tym rodzinnie przygotowanie Szopki, których wspólne tworzenie jest bardzo ciekawe a zarazem pouczające dla dzieci oraz niewątpliwie budujące dla starszych dorosłych.

Nagrody konkursowe zostaną przyznane w trzech kategoriach:

- najciekawsza Szopka zrobiona własnoręcznie
- najlepsze artystycznie/technicznie zdjęcie Szopki (dowolnej, np. z kościoła)
- najsympatyczniejsza Rodzina z Szopką w tle lub Kolędnicy

Zdjęcie należy wysłać MMSem na numer 661 004 224 (koszt zwykłego MMSa wg stawki operatora) do dnia 6 stycznia 2010, a od 27 grudnia można w Internecie głosować na poszczególne zdjęcia. Galeria zdjęć dostępna jest pod adresem internetowym: <http://www.opoka.org.pl/varia/bn/konkurs/galeria>.

Do wygrania jest ponad 200 nagród: katolickie książki i płyty DVD, nowoczesny telefon komórkowy ufundowany przez sieć komórkową Plus oraz pielgrzymka zagraniczna ufundowana przez biuro pielgrzymkowe ARCUS. Szczegóły konkursu na stronach Serwisu Bożonarodzeniowego portalu www.opoka.org.pl

Dziękujemy i życzymy błogosławionych Świąt Bożego Narodzenia!

Krzysztof Piądlowski
Fundacja „Opoka”

DODATEK

Ks. Marian Stepulak, Małgorzata Gil,
Instytut Nauk o Rodzinie KUL Jana Pawła II

POSTAWY RELIGIJNE OSÓB OKRESU ŚREDNIEJ DOROSŁOŚCI PO STRACIE OJCA

Wprowadzenie

Współcześnie zaobserwować można upadek wartości i autorytetów. Także rodzina przeżywa swój głęboki kryzys. Znajduje on swoje odbicie w relacjach, jakie zachodzą między dziećmi a rodzicami, samymi rodzicami i dziećmi. Ważnym, a zarazem coraz bardziej widocznym staje się kryzys ojcostwa, który polega przede wszystkim na braku ojca w rodzinie, bądź na jego dewaluacji.

Jednak potrzeba ojca jest wpisana w ludzką psychikę, emocjonalność i duchowość¹. Jego brak ma niekorzystny wpływ na rozwój dziecka. Również obraz ojca, zastępującego matkę, nie wpływa pozytywnie na dziecko. Bowiem to ojciec staje się wzorem męskości dla syna. Córka zaś uczy się szacunku dla swojej kobiecości, dzięki postawie i akceptacji ojca.

„Więź emocjonalna, jaka powstaje w dzieciństwie między ojcem a jego dziećmi jest podstawą otwarcia się na świat zewnętrzny, stabilności uczuciowej oraz daje dzieciom poczucie bezpieczeństwa”². Czynniki te wpływają na dziecko aż do osiągnięcia przez nie dorosłości. Otwarcie na świat pozwala dziecku na nawiązywanie znajomości, a przez to na kształtowanie się jego sfery społecznej. Stabilizacja i poczucie bezpieczeństwa, jakie staje się udziałem dziecka pozwala mu na okazywanie miłości. Dziecko bowiem ma świadomość, że jest wartościowe i kochane, gdyż posiada miłość swego ojca.

„Posiadanie ojca, który troszczy się i jest emocjonalnie zaangażowany w życie dziecka, jest podstawą jego pomyślnego rozwoju. Bez ojca dziecko

¹ J. Augustyn. *Ojcostwo. Aspekty pedagogiczne i duchowe*. Kraków 2002: WAM. s. 78.

² Także. s. 89.

skazane jest na liczne i bolesne konsekwencje³. Obecność ojca w rodzinie, jego miłość do dzieci, postawa wobec wartości, które chce im przekazać wpływa na rozwój i dalsze ich życie. Zatem dzieciom bardziej niż cokolwiek potrzeba obecności ojca. Wspólne dzielenie czasu, obowiązków, rozmawianie oznaczają stałe wsparcie, które dziecko odczuwa przez całe życie jako ogromną wartość.

W świetle wiary chrześcijańskiej ojcostwo pojmowane jest jako dar i powołanie. Jest ono obrazem, odbiciem ojcostwa samego Boga. Bóg Ojciec powołując mężczyznę do bycia ojcem, stawia przed nim zadanie do spełnienia⁴. Zadanie to ma wypełnić wobec wspólnoty, jaką jest rodzina.

1. Podstawy teoretyczne

W życiu dorosłym sposobem bycia stają się podejmowane i wypełniane obowiązki, a odpowiedzialność wobec kogoś łączy się z odpowiedzialnością za siebie. W człowieku dokonuje się walka między egoizmem a altruizmem. Przeżywanie wewnętrznego konfliktu, który prowadzi w końcu do dokonania wyboru, jest niezwykle ważne dla rozwoju moralnego każdego człowieka. Przeżycie konfliktu uwrażliwia go na potrzeby innych ludzi. Bardzo duże znaczenie moralne w życiu ludzi dorosłych posiada ich praca zawodowa. Dostarcza ona bowiem doświadczeń przyjaźni, wzajemnej pomocy oraz zadowolenia z wykonanej pracy⁵. Gdy osoba nie znajduje zadowolenia z pracy, gdyż nie ma moralnych zachowań, może powoli wątpić w moralność, twierdząc, że życia moralnego w społeczeństwie nie da się realizować.

Ze względu na ważność i różnorodność podejść można zastosować kilka teorii rozwoju moralnego. Najbardziej znamienne to teoria J. Piageta, teoria L. Kohlberga. J. Piaget wyróżnił następujące fazy rozwoju moralnego:

³ M. Pytches. *Miejsce ojca. Ojcostwo w zamyśle Bożym*. Kraków 1993: Wydawnictwo M. s. 17.

⁴ B. Mierzwiński. *Mężczyzna jako mąż i ojciec*. http://www.prolife.com.pl/serwis/strony/meczyczna_jako_maz_i_ojciec.html 20.02.2008.

⁵ H. Krzysteczko. *Rozwój moralny*. W: J. Makselon. (red.). *Studia z psychologii rozwoju*. Kraków 2002: WN PAT. s. 98-99.

- Faza amoralna (do około 2 roku życia). W stadium tym brak jest u dziecka świadomości reguły⁶.
 - Faza heteronomiczna (3-8 rok życia)⁷. Zwana także stadium realizmu moralnego. W tym stadium reguły narzucane są dziecku z zewnątrz, a nakazy nie mogą być zmienione, gdyż podane są przez autorytet, czyli osobę dorosłą. Dzieci oceniają sytuacje moralne ze względu na ich fizyczne i obiektywne konsekwencje⁸. Cechą charakterystyczną tej fazy jest również immanentna sprawiedliwość, która polega na przekonaniu, iż każdemu naruszeniu reguł towarzyszy kara⁹. Około ósmego roku życia pojawia się u dziecka początek zmysłu sprawiedliwości, co jest sygnałem wyzwalania się spod autorytetu rodziców¹⁰.
 - Faza reguły racjonalnej (9-11 rok życia)¹¹ tj. stadium relatywizmu moralnego. Rozwija się u dzieci poprzez chodzenie do szkoły, gdzie reguły zaczynają być traktowane jako umowy stworzone przez ludzi dla określonych celów¹². Na pierwszym miejscu w moralności stoją wtedy takie wartości jak lojalność, sprawiedliwość, czy wzajemna pomoc¹³.
 - Faza świadomości autonomicznej (11-12 rok życia)¹⁴ zwana także stadium moralności autonomicznej. Zauważa się tutaj postępowanie według wyznawanych norm, bez względu na okoliczności, w jakich znajduje się dziecko. W ocenie moralnej dzieci zaczynają brać pod uwagę czynniki psychologiczne, jakimi mogą być intencja, czy motyw postępowania sprawcy¹⁵.
- Fazy rozwoju moralnego J. Piaget kończą się osiągnięciem przez osobę moralności autonomicznej. Można sądzić, że w kolejnych latach rozwój

⁶ M. Stepulak. *Wybrane zagadnienia z psychologii rozwojowej*. Siedlce 2001: Instytut Teologii w Siedlcach Filia Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie Sekcja Św. Jana Chrzyciela. s. 92.

⁷ Tamże. s. 92.

⁸ R. Vasta. M. M. Haith. S. A. Miller. *Psychologia dziecka*. Warszawa 1995: WSiP. s. 482.

⁹ Harwas – Napierała B. Trempała J. (red.). *Psychologia rozwoju człowieka. Charakterystyka okresów rozwoju człowieka*. T. 2. Warszawa 2000: PWN. s. 136.

¹⁰ J. Mariański. *Wprowadzenie do socjologii moralności*. Lublin 1989: RW KUL. s. 211.

¹¹ M. Stepulak. dz. cyt. 2001. s. 92.

¹² Harwas – Napierała B. Trempała J. (red.). dz. cyt. s. 137.

¹³ J. Mariański. dz. cyt. s. 211.

¹⁴ M. Stepulak. dz. cyt. 2001. s. 92.

¹⁵ Harwas – Napierała B. Trempała J. (red.). dz. cyt. s. 137.

moralny polega na doskonaleniu autonomii. Na teorii J. Piageta bazował L. Kolberg. Wyróżnił on trzy poziomy rozwoju moralnego:

- Poziom przedkonwencjonalny. Pierwsze stadium na tym poziomie to orientacja na karę i posłuszeństwo. Obrazuje ono moralność heteronomiczną¹⁶. O moralności decydują zasady osób obdarzonych przez dziecko autorytetem¹⁷. Indywidualizm i cele instrumentalne cechują dzieci będące w drugim stadium – orientacji instrumentalno-relatywistycznej. Zachowanie moralne postrzegane jest jako wartościowe, służące interesom poszczególnych osób¹⁸.
- Poziom konwencjonalny. Na tym poziomie znajdują się dzieci mające około 13-16 lat¹⁹. Wyróżnia się tutaj stadium podobania się²⁰. W nim zaś obserwuje się konformizm interpersonalny oznaczający, iż dziecko zaczyna spostrzegać sytuacje również z perspektywy innych ludzi. Właściwym zachowaniem zaś jest takie, które jest przez innych postrzegane za właściwe²¹. Drugim stadium na tym poziomie jest prawo i porządek. Dzieci zauważają, iż ważniejsze od potrzeb pojedynczych osób jest utrzymanie porządku społecznego. Moralność swoją opierają na wywiązywaniu się ze swoich obowiązków jak i na przestrzeganiu praw²².
- Poziom pokonwencjonalny. Poziom ten osiąga około połowa młodzieży w wieku 16-20 lat²³. Wyróżnia się tutaj stadium społecznego kontraktu zwane także orientacją legalistyczną lub stadium umowy społecznej. W stadium tym dzieci zauważają, że nie każdy podziela ich punkt widzenia, ale każdy zasługuje na szacunek i prawo do istnienia. Wyższym stadium jest natomiast uniwersalność zasad etycznych. Osoby w tym stadium uwewnętrzniają normy moralne. Przyjmują uniwersalne zasady moralne. Za najwyższą wartość uważają życie ludzkie²⁴.

¹⁶ J. Mariański. dz. cyt. s. 216.

¹⁷ R. Vasta. M.M Haith. S.A Miller. dz. cyt. s. 484-486.

¹⁸ Tamże. s. 484-486.

¹⁹ H. Krzysteczko. dz. cyt. s. 105.

²⁰ J. Mariański. dz. cyt. s. 216.

²¹ Harwas – Naperęła B. Trempała J. (red.). dz. cyt. s. 137.

²² R. Vasta. M.M Haith. S.A Miller. dz. cyt. s. 484-486.

²³ H. Krzysteczko. dz. cyt. s. 105.

²⁴ R. Vasta. M.M Haith. S.A Miller. dz. cyt. s. 484-486.

L. Kohlberg uważał, iż stadia przez niego wymienione są stałe i każdy człowiek przechodzi je w tej samej kolejności. Przejście wszystkich stadiów zapewnia powstanie dojrzałego poczucia sprawiedliwości. Część jednak osób zatrzymuje się w swym rozwoju moralnym na niższych poziomach, a niekiedy cofa się do poziomów wcześniejszych²⁵. Jednak, aby osiągnąć poziom wyższy konieczne jest przejście przez poziomy niższe.

Niemniej ważnym jest także rozwój religijny człowieka. W. Prężyna pisze, iż religijność to: „postawa człowieka, w której wyraża on i realizuje swój stosunek do Boga”²⁶.

W definiowaniu tego rozwoju A. M. Rizzuto wskazuje na związek, jaki występuje między obrazem Boga a relacją do rodziców. Zauważa ona, że na obraz Boga składa się obraz rodziców realnych, rodziców wymarzonych oraz rodziców stanowiących źródło lęku. Zauważyła także, że obrazy zmieniają się pod wpływem stadiów rozwojowych człowieka. Czynniki emocjonalne okresu, w jakim jest tworzony obraz, wywierają istotny czynnik na ukazanie Boga. Jego Obraz zmienia się wraz ze zmianami obrazu rodziców oraz obrazu własnego „ja”. Zauważa się to szczególnie w wieku dorastania. Każda nowa zmiana w tworzeniu się tożsamości wiąże się z kryzysem, dzięki któremu człowiek może uformować w sobie bardziej adekwatny, dostosowany do swej tożsamości, obraz Boga. Gdy jednak kryzys nie zostanie dobrze rozwiązany, obraz Boga, jaki posiadał on na poprzednim etapie rozwojowym zostanie niezmienny, co może prowadzić do jego odrzucenia, bądź traktowania Boga w sposób przejściowy – w zależności od tego czy jest potrzebny w danym momencie czy nie²⁷. M. J. Meadow i R. D. Kahoe stworzyli model, według którego rozwój religijny przebiega przez 4 etapy²⁸:

- Orientacja zewnętrzna – praktyki i przekonania religijne traktowane są tutaj instrumentalnie.
- Orientacja kultowa – zmniejsza się w niej egocentryzm, obowiązki religijne spełniane są z własnej woli praktykującego. Przyjmuje się świadomie prawdy i zasady, jak i wartości z nich płynące. Religia daje poczucie należenia do Boga oraz przynależności do innych wierzących.

²⁵ J. Mariański. dz. cyt. s. 218.

²⁶ W. Prężyna. Kształtowanie się życia religijnego w świetle psychologii rozwojowej. *Znak*. Nr 210 (12). 1971. s. 1572

²⁷ D. M. Wolff. *Psychologia religii. Klasyczna i współczesna*. Warszawa 1999: WSiP. s. 300.

²⁸ Tamże. s. 13.

- Orientacja wewnętrzna – następuje tu zwrócenie uwagi na cel wiary, jakim jest sam obiekt tzn. Prawda, Bóg, Absolut. Dojście do tego poziomu jest poprzedzone wysiłkiem i pozytywnym rozwiązaniem kryzysów religijnych.
- Orientacja autonomiczna - na tym etapie pojawia się u wierzącego świadomość tego, że nie może znaleźć wyczerpującej odpowiedzi na swoje pytania. Dlatego też niektórzy nazywają tą orientację – poszukującą. Model ten jest modelem opisowym. Niektóre osoby nie osiągną wszystkich jego etapów, co według autorów świadczy o różnicach indywidualnych.

W Polsce zagadnieniem rozwoju religijnego człowieka zajmuje się Cz. Walesa. Religijność rozumie on jako więź człowieka z Bogiem. Wyraża się ona przez świadomość, uczucia, decyzje, więź ze wspólnotą osób wierzących, praktyki, moralność, doświadczenia oraz formy wyznawania wiary. Wpływ na jej kształtowanie się mają wyposażenie genetyczne, dojrzewanie, oddziaływanie środowiska przyrodniczego, wychowania, ze szczególnym uwzględnieniem zasad życia religijnego, a także aktywności własnej danej osoby²⁹.

Według Cz. Walesy osoby średniej dorosłości, które cechują się pomyślnym rozwojem sfery religijnej, podejmują różne formy aktywności, które związane są z problemami innych lub egzystencjalnymi problemami świata. Osoby takie mają wpływ na innych: dzieci, członków wspólnot religijnych, a także podopiecznych³⁰.

W tym okresie wzrasta częstotliwość modlitw prywatnych, a także zainteresowanie religią i jej rolą w życiu osoby. Człowiek w tym wieku zaczyna odczytywać na nowo prawdy i symbole religijne³¹.

Jednak nie u wszystkich następuje pogłębienie wiary. U niektórych następuje pogodzenie się z przeciętnością, spowodowane wygodą życia, stabilizacją, co czasem może prowadzić do konformizmu. Zdarza się także, że motywacje religijne u tych osób nie mają podłoża osobistego, a środowiskowe („bo inni tak robią”).

²⁹ Cz. Walesa. *Rozwój religijny człowieka*. W: S. Głaz. (red.). *Podstawowe zagadnienia psychologii religii*. Kraków 2006: WAM. s. 111-112.

³⁰ Tamże. s. 143 – 144.

³¹ Stepulak M. *Wybrane zagadnienia z psychologii religii*. Siedlce 1996: Instytut Teologii w Siedlcach Filia Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie Sekcja Św. Jana Chrzyciela. s. 38.

Religijność dojrzała jest głęboko wewnętrzna i osobista. Przenika ona i integruje wszelkie ludzkie zachowania, przez co przejawia się przez każdą aktywność człowieka. Cz. Walesa podaje propozycje kryteriów, jakie towarzyszą religijności dojrzałej. Wśród nich wymienia następujące³²:

- Egzystencja oparta na wierze – oznacza, że całe życie człowieka przeniknięte jest jego wiarą. Wiara dojrzała jest uwewnętrzniona, przez co ma wpływ na jego zachowanie i formy kultu.
- Mądrość w znaczeniu posiadania odpowiedniej koncepcji Boga i adekwatnej hierarchii wartości – składa się na nią wiedza i inteligencja ukierunkowane na wiarę. Dotyczą one odpowiedniej koncepcji Boga oraz hierarchii wartości, opartej na wierze. Hierarchia ta ma znaczny wpływ w podejmowaniu decyzji.
- Życzliwa empatia, czyli życzliwie współodczuwający stosunek do świata osobowego i przedmiotowego – akcentuje się tutaj dwie sprawy, jedną jest chrześcijańskie poczucie braterstwa, a drugą jest współodczuwanie oraz zaangażowanie i poczucie odpowiedzialności.
- Egzystencja w sytuacjach granicznych – zawiera fakt ciągłego dynamizmu i otwartości egzystencji chrześcijańskiej. Zmienną cechą sytuacji granicznych jest dokonywanie decyzji i podejmowanie ryzyka, do czego potrzebne jest dojrzałe sumienie.
- Świadectwo krwi w znaczeniu dosłownym lub w znaczeniu gotowości do ofiary – stanowi ono dopełnienie chrześcijańskiego życia – służbę Bogu.
- Gotowość do ofiary – obejmuje treść osobistych i wewnętrznych pragnień i motywów danej osoby.

Rozwój religijny nie jest ciągły. Zmiany jakie w nim zachodzą wiążą się z kryzysami religijnymi jakim podlega życie człowieka.

2. Wyniki badań

Problemem badawczym, jaki został postawiony jest pytanie: **Jak kształtują się postawy religijne osób średniej dorosłości po stracie ojca?** By znaleźć odpowiedź na to pytanie przeprowadzono badania ankietowe. Zostały one przeprowadzone w roku akademickim 2007/2008. Ankieta zawierała instrukcję, która brzmiała następująco:

³² Cz. Walesa. Praca jako czynnik religijnego rozwoju człowieka. *Życie i Myśl*. Nr 10 (256). 1975. s. 44-45.

- Orientacja wewnętrzna – następuje tu zwrócenie uwagi na cel wiary, jakim jest sam obiekt tzn. Prawda, Bóg, Absolut. Dojście do tego poziomu jest poprzedzone wysiłkiem i pozytywnym rozwiązaniem kryzysów religijnych.
- Orientacja autonomiczna - na tym etapie pojawia się u wierzącego świadomość tego, że nie może znaleźć wyczerpującej odpowiedzi na swoje pytania. Dlatego też niektórzy nazywają tą orientację – poszukującą. Model ten jest modelem opisowym. Niektóre osoby nie osiągną wszystkich jego etapów, co według autorów świadczy o różnicach indywidualnych.

W Polsce zagadnieniem rozwoju religijnego człowieka zajmuje się Cz. Walesa. Religijność rozumie on jako więź człowieka z Bogiem. Wyraża się ona przez świadomość, uczucia, decyzje, więź ze wspólnotą osób wierzących, praktyki, moralność, doświadczenia oraz formy wyznawania wiary. Wpływ na jej kształtowanie się mają wyposażenie genetyczne, dojrzewanie, oddziaływanie środowiska przyrodniczego, wychowania, ze szczególnym uwzględnieniem zasad życia religijnego, a także aktywności własnej danej osoby²⁹.

Według Cz. Walesy osoby średniej dorosłości, które cechują się pomyślnym rozwojem sfery religijnej, podejmują różne formy aktywności, które związane są z problemami innych lub egzystencjalnymi problemami świata. Osoby takie mają wpływ na innych: dzieci, członków wspólnot religijnych, a także podopiecznych³⁰.

W tym okresie wzrasta częstotliwość modlitw prywatnych, a także zainteresowanie religią i jej rolą w życiu osoby. Człowiek w tym wieku zaczyna odczytywać na nowo prawdy i symbole religijne³¹.

Jednak nie u wszystkich następuje pogłębienie wiary. U niektórych następuje pogodzenie się z przeciętnością, spowodowane wygodą życia, stabilizacją, co czasem może prowadzić do konformizmu. Zdarza się także, że motywacje religijne u tych osób nie mają podłoża osobistego, a środowiskowe („bo inni tak robią”).

²⁹ Cz. Walesa. *Rozwój religijny człowieka*. W: S. Głaz. (red.). *Podstawowe zagadnienia psychologii religii*. Kraków 2006: WAM. s. 111-112.

³⁰ Tamże. s. 143 – 144.

³¹ Stepulak M. *Wybrane zagadnienia z psychologii religii*. Siedlce 1996: Instytut Teologii w Siedlcach Filia Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie Sekcja Św. Jana Chrzyciela. s. 38.

Religijność dojrzała jest głęboko wewnętrzna i osobista. Przenika ona i integruje wszelkie ludzkie zachowania, przez co przejawia się przez każdą aktywność człowieka. Cz. Walesa podaje propozycje kryteriów, jakie towarzyszą religijności dojrzałej. Wśród nich wymienia następujące³²:

- Egzystencja oparta na wierze – oznacza, że całe życie człowieka przeniknięte jest jego wiarą. Wiara dojrzała jest uwewnętrzniona, przez co ma wpływ na jego zachowanie i formy kultu.
- Mądrość w znaczeniu posiadania odpowiedniej koncepcji Boga i adekwatnej hierarchii wartości – składa się na nią wiedza i inteligencja ukierunkowane na wiarę. Dotyczą one odpowiedniej koncepcji Boga oraz hierarchii wartości, opartej na wierze. Hierarchia ta ma znaczny wpływ w podejmowaniu decyzji.
- Życzliwa empatia, czyli życzliwie współodczuwający stosunek do świata osobowego i przedmiotowego – akcentuje się tutaj dwie sprawy, jedną jest chrześcijańskie poczucie braterstwa, a drugą jest współodczuwanie oraz zaangażowanie i poczucie odpowiedzialności.
- Egzystencja w sytuacjach granicznych – zawiera fakt ciągłego dynamizmu i otwartości egzystencji chrześcijańskiej. Zmienną cechą sytuacji granicznych jest dokonywanie decyzji i podejmowanie ryzyka, do czego potrzebne jest dojrzałe sumienie.
- Świadectwo krwi w znaczeniu dosłownym lub w znaczeniu gotowości do ofiary – stanowi ono dopełnienie chrześcijańskiego życia – służbę Bogu.
- Gotowość do ofiary – obejmuje treść osobistych i wewnętrznych pragnień i motywów danej osoby.

Rozwój religijny nie jest ciągły. Zmiany jakie w nim zachodzą wiążą się z kryzysami religijnymi jakim podlega życie człowieka.

2. Wyniki badań

Problemem badawczym, jaki został postawiony jest pytanie: **Jak kształtują się postawy religijne osób średniej dorosłości po stracie ojca?** By znaleźć odpowiedź na to pytanie przeprowadzono badania ankietowe. Zostały one przeprowadzone w roku akademickim 2007/2008. Ankieta zawierała instrukcję, która brzmiała następująco:

³² Cz. Walesa. Praca jako czynnik religijnego rozwoju człowieka. *Życie i Myśl*. Nr 10 (256). 1975. s. 44-45.

Ankieta zawiera pytania dotyczące straty Ojca. Proszę o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania, zaznaczając numer pytania, na które udzielają Państwo odpowiedzi. Jeśli zabraknie miejsca na drugiej stronie można wziąć nową kartkę. Ankieta jest anonimowa. Proszę o odpowiedzi szczerze i zgodne z własnymi doświadczeniami.

Po niej natomiast zostały umieszczone pytania dotyczące badanych osób:

Wiek

Płeć

Od śmierci Ojca minęło

Ile miałaś/ miałeś lat, gdy odszedł Twój ojciec?.....

Ankieta zawierała siedem pytań. Jedno zamknięte oraz sześć otwartych:

1. Proszę określić Swoją religijność zwracając uwagę na zgodność deklarowanej religijności z praktyką codziennego życia
 - a) religijny
 - b) średnio religijny
 - c) słabo religijny
 - d) obojętny
 - e) poszukujący
 - f) niereligijny
2. Jakie były Twoje relacje z Ojcem? Opisz je.
3. W jaki sposób dowiedziałas się / dowiedziałeś się o śmierci Ojca?
4. Jaki wpływ miał Twój Ojciec na kształtowanie się u Ciebie obrazu Boga Ojca?
5. Jakie uczucia towarzyszą Ci dzisiaj w sytuacji, kiedy wspominasz Swego Ojca?
6. W jaki sposób czcisz pamięć Swego Ojca?
7. Jaki Twoim zdaniem powinien być ideał ziemskiego Ojca?

Na końcu umieszczone zostało podziękowanie:

Serdecznie dziękujemy za udział w badaniach. Uzyskane wyniki będą stanowiły cenną pomoc w kształtowaniu postaw religijnych wobec ojcostwa. Ankieta ta została skonstruowana podczas zajęć z seminarium magisterskiego z psychoprofilaktyki rodziny prowadzonego przez Ks. prof. dr. hab. M Stepulaka.

Tak skonstruowana ankieta została rozdana osobą będącym w okresie średniej dorosłości. Byli to rodzice kleryków Wyższego Seminarium Duchownego im. Jana Pawła II Diecezji Siedleckiej, a także rodzice kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Radomiu oraz rodzice studentów Nauk o Rodzinie. W tym miejscu pragnę podziękować Ks. prof. dr. hab. M. Stepulakowi za pomoc w przeprowadzeniu badań.

Badania ankietą przeprowadzono wśród 90 osób. Liczbę tę stanowiło 50 kobiet, tj. 55,5% badanych oraz 40 mężczyzn, tj. 44,5%.

Pytanie 2. Jakie były Twoje relacje z Ojcem? Opisz je.

Lp.	Kategoria odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
		[N]	%	[N]	%	[N]	%
1.	Bardzo dobre	27	46,6	19	41,3	46	44,2
2.	Dobre	16	27,6	20	43,5	36	34,6
3.	Obojętne	0	0	2	4,3	2	1,9
4.	Złe	10	17,2	1	2,2	11	10,6
5.	Trudne do określenia	3	5,2	3	6,5	6	5,8
6.	Brak relacji	2	3,4	1	2,2	3	2,9
		58	100	46	100	104	100

Najliczniejszą grupę badanych stanowiły osoby określające swoje relacje z ojcem za bardzo dobre (44,2%). Respondenci oceniający relacje jako dobre stanowili 34,6%. W tej grupie większość stanowili mężczyźni – 43,5%. Kobiety natomiast stanowiły tutaj 27,6%. 10,6% badanych wskazało na złe relacje z ojcem. Wśród nich 17,2% stanowiły kobiety, natomiast 2,2% – mężczyźni. Interesujące jest wskazanie przez 2,9% respondentów na brak relacji z ojcem.

Przypuszczać można, że relacje z własnym ojcem mają wpływ na religijność osób badanych. Osoby, które określiły relacje jako bardzo dobre lub dobre częściej deklarowały się jako osoby religijne. Natomiast brak relacji, wśród osób badanych wywołany był nieobecnością ojca w rodzinie od najmłodszych lat dziecka. Zatem nie miał on bezpośredniego wpływu na kształtowanie się religijności. Był on jednak obecny w ich życiu poprzez opowieści i wspomnienia rodzinne, co pozwoliło wytworzyć u tych osób wizerunek Boga i jednocześnie wpłynęło na kształtowanie się ich religijności. Oto niektóre wypowiedzi badanych osób:

M. I. 50. *Ojciec był dla mnie autorytetem mimo, iż był człowiekiem nie wykształconym i dzieliła nas duża różnica wieku – 49 lat. Może z tego wzglę-*

du dawał mi wiele samodzielności. Od wczesnego wieku musiałem w wielu sytuacjach decydować o własnym losie. Zawsze przypominał mi, aby żyć po Bożemu. Napominał mnie i wskazywał drogę. Żywo interesował się moja terażniejszością i przyszłością. W wielu sytuacjach dot. spraw codziennych nie zgadzałem się z jego pomysłami, lecz starałem się szanować jego zdanie. Na ile mogłem pokazywałem mu szacunek.

K. l. 53. Nie wiem. Byłam zbyt mała, by je pamiętać.

Pytanie 4. Jaki wpływ miał Twój Ojciec na kształtowanie się u Ciebie obrazu Boga Ojca?

Lp.	Kategoria odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
		[N]	%	[N]	%	[N]	%
1.	Postawa ojca	31	55,4	28	58,3	59	56,7
2.	Duży	5	8,9	8	16,7	13	12,5
3.	Mały	2	3,6	2	4,2	4	3,8
4.	Ojciec nie miał wpływu	12	21,4	7	14,6	19	18,3
5.	Brak odpowiedzi	6	10,7	3	6,2	9	8,7
		56	100	48	100	104	100

Ponad połowa badanych (56,7%) uważa, że na obraz Boga ojca miała wpływ postawa ich ojca. Natomiast 18,3% respondentów uważa, że ojciec ich nie miał wpływu na kształtowanie się obrazu Boga w nich samych. 21,4% stanowią kobiety, mężczyźni zaś 14,6%.

Przypuszczać można, że takie odpowiedzi wypływają z stosunków panujących między dzieckiem, a ojcem. Ojciec dobry, troskliwy budował obraz Boga o takich samych cechach. Jego obecność przy dzieciach, wspólnie z nimi spędzany czas wytworzył w osobach poczucie zaufania i bezpieczeństwa, co pomogło im w uznaniu Boga za Kogoś kto jest bliski, na kim można polegać, kto pomoże i wysłucha.

Także zauważyć można wpływ negatywnej postawy ojca. Dzieci, które nie miały z nim kontaktu, gdyż ojciec był zbyt zajęty pracą poza domem, odczuwały brak ważnej części siebie. Miało to wpływ na kształtowanie się u nich obrazu Boga odległego, czy wręcz nieobecnego. Surowość, oschłość jaką okazywał ojciec stała się podstawą widzenia Boga jako surowego, kającego za wszystkie przewinienia policjanta, czy sędziego.

Warto zauważyć, iż część osób wykluczyła ojca jako nauczyciela wiary. Uważali oni, iż to matka krzewiła wiarę, uczyła modlitwy, czy prowadziła do kościoła. Przypuszczać należy, że ojciec takich osób, będąc osobą słabo lub

w ogóle nie praktykującą, bądź też zagubioną w nałogu, odrzucany był jako mający wpływ na wizerunek Boga. Łatwiej więc było osobom brać przykład z matki, niż uznać obraz Boga Ojca reprezentowany przez postawę ojca. Oto niektóre odpowiedzi, wyrażające stosunek do wpływu ojca na kształtowanie się u nich obrazu Boga Ojca:

K. l. 50 Mój Ojciec miała ogromny wpływ na mój obraz Boga Ojca, bo jego cechy charakteru przekładam na postać Boga, a relacje z Bogiem postrzegam podobnie jak z Ojcem.

M. l. 49. W pewnym sensie widziałem Boga Ojca tak jak swojego ojca. Myślałem że jest podobnie jak mój ojciec – srog i wymagający.

M. l. 44. Nie wierzę w takiego Boga podobnego do mojego Ojca.

M. l. 49. Ten obraz Boga Ojca był poważnie zniekształcony. Ojciec często nadużywał alkoholu, zachowywał się wtedy nieprzyzwoicie, czasami wręcz brutalnie. Bóg Ojciec jawił mi się wtedy jako Ktoś niedostępny, odległy, który jest gdzieś tam w górze i tak naprawdę nie interesuje się takim małym człowieczkiem jak ja.

Pytanie 6. W jaki sposób czcisz pamięć Swego Ojca?

Lp.	Kategoria odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
		[N]	%	[N]	%	[N]	%
1.	Msza Św.	35	26,6	19	20,9	54	24,2
2.	Modlitwa	47	35,6	34	37,3	81	36,3
3.	Odpusty	1	0,7	1	1,1	2	0,9
4.	Wypominki	8	6,1	8	8,8	16	7,2
5.	Odwiedzanie grobu	32	24,2	24	26,4	56	25,1
6.	Inne	1	0,7	1	1,1	2	0,9
7.	Wspomnienia	8	6,1	2	2,2	10	4,5
8.	Brak odpowiedzi	0	0	2	2,2	2	0,9
		132	100	91	100	223	100

Znaczna część osób (36,3%) wskazała modlitwę jako najczęstszą formę pamięci ojca. Ważną formą pamięci jest także dla respondentów odwiedzanie grobu. Wskazało na te odpowiedź 25,1% badanych. Również Msza Święta zaliczana jest przez część badanych za ważną formę pamięci (24,2%). Uważa tak 26,6% badanych kobiet i 20,9% mężczyzn.

Wydaje się zatem, że preferowana forma pamięci o swoim ojcu ma wpływ na kształtowanie się religijności. Osoby, które pragną czcić pamięć ojca w modlitwach, czy ofiarowanych Mszach Świętych pogłębiają w ten

sposób swoją relacje z Bogiem. A zatem przypuszczać można, że śmierć ojca wpływa na praktyki religijne, a zarazem na rozwój religijności. Osoby o formach swej pamięci o ojcu wyrażały się w następujący sposób:

K. l. 43. Bardzo często odwiedzam Jego grób z całą rodziną. Kilka razy do roku zamawiam Mszę św. w Jego intencji. Staram się aby moje dzieci też czciły Jego pamięć, mimo że Go nie znały.

M. l. 50. Staram się modlić codziennie (wieczny odpoczynek..., Anioł Pański). W czasie każdej Mszy św. W czasie Podniesienia modlę się, aby dostąpili zbawienia. W czasie Pielgrzymki na Jasną Górę proszę o wstawiennictwo Matki Bożej w intencjach rodziców. Zamawiam Mszę św. W rocznicę śmierci taty, w dniu imienin lub Dnia Ojca, na które chodzimy z rodziną. W okresie Świąt Zmarłych ofiaruję odpusty (wraz z dziećmi) i modlę się wypominkami. W czasie świąt religijnych i rodzinnych wspominam swego tatę (rodziców) opowiadając o nich dzieciom. Okazją do wspomnień o rodzicach jest oglądanie zdjęć rodzinnych. Dbamy o grób taty (rodziców) angażując do tego i dzieci.

Postawy religijne kształtują się od najwcześniejszych lat życia dziecka. Rodzina, w której się ono wychowuje, swoim zachowaniem i podejściem do praktyk religijnych warunkuje ich powstawanie.

Główną rolę w kształtowaniu postaw religijnych przypisuje się ojcu. Swoją obecnością i postępowaniem kształtuje on obraz Boga Ojca. Jego postawa, spełnianie praktyk religijnych ukazuje dziecku, że Bóg jest Kimś ważnym, skoro ojciec – autorytet – modli się do Niego.

pozytywne relacje między dziećmi i ojcem, które oparte są na miłości, wyrozumiałości, ale także na konsekwencji zachowań stały się podstawą do kształtowania się zaufania i poczucia bezpieczeństwa. Wspólne spędzanie czasu, zabawy i pomoc w nauce kształtuje w dzieciach obraz ojca dobrego, obecnego. Obraz taki zostaje później przełożony na obraz Boga Ojca.

Także negatywna postawa ojca wywiera wpływ na dzieci i kształtowanie się u nich wizerunku Boga. Ojciec pochłonięty pracą, nieobecny w życiu dziecka, tworzy obraz Boga, na którym nie można polegać. Srogość i oschłość ojca kształtują natomiast wizerunek Stwórcy karzącego. Natomiast Bóg odległy, nieobecny bywa obrazem ludzi, których ojciec był brutalny, czy nadużywający alkoholu.

Także brak ojca od najmłodszych lat życia dziecka ma wpływ na kształtowanie się religijności. Osoby takie znają ojca jedynie z mglistych wspo-

mnien, ze zdjęć, bądź z opowieści rodzinnych. Jeśli ojciec został ukazany w pozytywnym świetle osoba ma możliwość ukształtowania wizerunku Boga jako Kogoś ważnego, dobrego. Jednak kryzysy religijne jakie są udziałem takich osób są trudniejsze do przezwyciężenia. Brak miłości ojca powoduje pustkę, której nie jest w stanie zastąpić. Może to doprowadzić do problemów z zaufaniem innym ludziom, a także Bogu. Negatywny wizerunek ojca przekazany przez rodzinę powoduje kształtowanie się u dziecka wizerunku Boga nieosiągalnego, surowego, czy wręcz okrutnego. Trudno jest budować relacje z Bogiem jeśli nie zaznało się ich z ojcem. Na podstawie przeprowadzonych badań można postawić następujące wnioski:

- Postawa ojca wpływa na kształtowanie się religijności u jego dzieci.
- Bliskie relacje z ojcem kształtują obraz Boga bliskiego, opiekuńczego.
- Słabe relacje z ojcem powodują powstanie obrazu Boga mściwego, surowego, dalekiego.
- Spędzanie czasu ojca z dziećmi zbliża je do niego i do Boga.
- Najczęstszą formą pamięci o zmarłym ojcu jest modlitwa w jego intencji.

Przeprowadzone badania pozwalają zauważyć, że ojciec jest niezbędną osobą w wychowaniu dzieci. Jego aktywna obecność wpływa na rozwój w każdej sferze życia dziecka. Dawanie poczucia bezpieczeństwa, otwartość na drugiego człowieka sprzyja kształtowaniu się tych cech u dziecka, w odniesieniu się do drugiego człowieka, jak i do Boga.

Ważne zatem staje się mówienie o potrzebie ojca w rodzinie. Ojciec ma uczestniczyć w wychowaniu swoich dzieci nie tyle przez samą obecność, ile przez czynny w nim udział. Bliskość, wyrozumiałość, rozmowy z nim mają wpływ na kształtowanie się poczucia bezpieczeństwa, potrzebnego do poznawania świata zewnętrznego, poznawania Boga. Zaufanie, jakie będzie mieć dziecko do swego ojca, zaowocuje zaufaniem Bogu.

ANEKS

SPIS WIADOMOŚCI DIECEZJALNYCH 2009

STYCZEŃ

Stolica Apostolska

Orędzie Benedykta XVI na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. . . 1

Episkopat Polski

List pasterski na Święto Nawrócenia św. Pawła Apostoła

Św. Paweł – Sługa i Apostoł Słowa 6

Główne inicjatywy i wydarzenia kościelne w roku 2009 11

Biskup Siedlecki

Zaproszenie na spotkanie z okazji Dnia Życia Konsekrowanego 17

Komunikaty kurii

Zbiórka kościelna i publiczna pieniędzy na fundusz stypendialny fundacji

„Dzieło Nowego Tysiąclecia” w Dniu Papieskim 2007

i Dniu Papieskim 2008 w Diecezji Siedleckiej. 18

Kalendarz diecezjalny 33

Komunikat Wydziału Duszpasterskiego 36

Zmarł śp. ks. prałat prof. dr hab. Jerzy Syryjczyk. 38

Dodatek

Ks. Roman Krawczyk – *Prawo i sądownictwo Starożytnego Izraela* 40

Ks. Jan Zowczak – *Główne grzechy polskiego nauczyciela*. 49

LUTY

Stolica Apostolska

Miłość jest jedynym kryterium sprawiedliwości

Św. Paweł a nasze przemienienie w Chrystusie. 61

Episkopat Polski

Tydzień Modlitw o Trzeźwość Narodu

Zabawa bez alkoholu i wielkopostna abstynencja 65

Biskup Siedlecki

Zmiany wśród duchowieństwa

Nominacje kanoniczne	67
Nominacje kapłańskie.....	67

Komunikaty kurii

Imieniny J. E. Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego	69
Komunikat Wydziału Duszpasterskiego	70
Spotkanie dekanalnych Duszpasterzy Młodzieży	72
IV Mistrzostwa Polski Służby Liturgicznej w Piłce Nożnej Halowej o Puchar KnC	73

Dodatek

Ks. dr hab. Marian Zdzisław Stepulak - <i>Postawy młodzieży wobec sakramentu pokuty i pojednania. Badania empiryczne maturzystów z Diecezji Siedleckiej</i>	74
Ks. Roman Krawczyk – <i>Prawo wypisane w sercach ludzkich. Studium egzegetyczno-teologiczne.</i>	102

MARZEC

Stolica Apostolska

Orędzie Ojca Świętego Benedykta XVI na Wielki Post 2009 r.....	113
--	-----

Episkopat Polski

Komunikat z 347. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski.....	118
Komunikat Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski	122

Biskup Siedlecki

Słowo Biskupa Ordynariusza na Dzień Świętości Życia	123
Dekret o wizytacjach kanonicznych	125
Dekret o utworzeniu Centrum Edukacji Ekologicznej p.w. św. Franciszka z Asyżu	126
Zaproszenie na rekolekcje kapłańskie	127

Zmiany wśród duchowieństwa

Nominacje kapłańskie.....	128
Egzorcycyści.....	129

Komunikaty kurii

Komunikat Wydziału Duszpasterskiego	130
Zaproszenie na spotkanie Księży Dziekanów	132
Program uroczystości związanych z IV rocznicą śmierci Sługi Bożego Jana Pawła II w Siedlcach	133
Rekolekcje kapłańskie w Wyższym Seminarium Duchownym Nowe Opole, 14 -17 kwietnia 2009 r.	134
Kalendarz Diecezjalny c.d.	136
Diecezjalny finał konkursu szkolnego i parafialnego wiedzy o Św. Pawle Apostole /25.03.2009/	139
Regulamin konkursu recytatorskiego Jana Pawła II organizowanego w ramach działań szkół noszących imię Jana Pawła II z Diecezji Siedleckiej.	140
Informacje o konkursie	142
Festiwal twórczości chrześcijańskiej.	143

Dodatek

Ks. dr hab. Marian Zdzisław Stepulak, KUL Lublin <i>Społeczny kontekst nauczania i uczenia się wartości w rodzinie polskiej</i> ...	152
--	-----

KWIECIEŃ

Stolica Apostolska

Orędzie Ojca Świętego Benedykta XVI z okazji XXIV ŚDM	165
---	-----

Episkopat Polski

List do kapłanów na Wielki Czwartek 2009 <i>Drodzy Bracia w Kapłaństwie!</i>	172
Ostrzeżenie dla Polaków wyjeżdżających do Anglii.	177

Biskup Siedlecki

List Pasterski bpa Zbigniewa Kiernikowskiego <i>O Przeżywaniu Tajemnicy Paschalnej na Triduum Paschalne</i>	179
--	-----

Komunikaty kurii

Diecezjalne obchody XXIV Światowych Dni Młodzieży	199
II Koczwisko ministrantów oraz III Ogólnopolska Pielgrzymka Ministrantów i Lektorów.	202
Diecezjalny konkurs dla katechetów rozstrzygnięty.	203

Finał konkursu dla katechetów diecezji siedleckiej	204
Diecezjalne konkursy wiedzy o Św. Pawle Apostole rozstrzygnięte	206
Prośba o pomoc dla ofiar trzęsienia ziemi w regionie Abruzji we Włoszech oraz pogorzalców w Kamieniu Pomorskim	207
Rejonowe kwietniowe spotkania katechetów	208
Program kwietniowych rejonowych spotkań katechetów	209
Zaproszenie na rekolekcje dla małżeństw	210
Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci	211

Dodatek

Ks. Krzysztof Sierpień, Muennerstadt-Niemcy <i>Komunia Osób Boskich prawozorem komunii małżeńskiej i rodzinnej w nauczaniu Jana Pawła II</i>	212
---	-----

MAJ

Stolica Apostolska

List Prefekta Kongregacji ds. duchowieństwa na Rok Kapłański	225
--	-----

Episkopat Polski

Komunikat Rady Stałej Biskupów Diecezjalnych z Jasnej Góry	228
Ogłoszenie Roku Kapłańskiego	231

Biskup Siedlecki

Zaproszenie księdza Biskupa Ordynariusza na 10 rocznicą wizyty apostolskiej Jana Pawła II w Siedlcach	237
--	-----

Komunikaty kurii

Wakacje 2009 z KSM.	238
Otwarcie wystawy na dziedzińcu kurialnym <i>Ofiary Stanu Wojennego</i>	243
Lednica 2009	244
Komunikat Wydziału Duszpasterskiego	246
30-lecie I Pięćdziesiątki Jana Pawła II: <i>Modlitwa o Ducha Świętego na czasy, w których dziś żyjemy.</i>	248
VI Festyn Krew dla Miasta i Powiatu Siedlce	250
Wybrane informacje Wydziału Duszpasterskiego przekazywane w ostatnim czasie za pośrednictwem księży dziekanów	251
Diecezjalne Studium Muzyki Kościelnej w Siedlcach	253

Dodatek

Ks. Roman Krawczyk, Akademia Podlaska <i>Najstarsze Święta w starożytnym Izraelu</i>	257
Ks. Marian Stepulak, KUL, ks. Krzysztof Sierpień, Muennerstadt-Niemcy <i>Małżeństwo podstawą rodziny</i>	266

CZERWIEC

Stolica Apostolska

Benedykt XVI o znaczeniu uroczystości Bożego Ciała	281
Benedykt XVI na rozpoczęcie Roku Kapłańskiego	283

Episkopat Polski

7 czerwca – dziękczynienie za Jana Pawła II	293
Rok Kapłański – <i>Wierność Chrystusa, wierność kapłana</i>	296
Komunikat z 348 Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski	301
Wybory - 348 Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski	304

Biskup Siedlecki

Komunikat Biskupa Siedleckiego o sytuacji Katolickiego Radia Podlasie.	305
---	-----

Komunikaty kurii

10 czerwca odwołane Msze św. popołudniowe	309
VII rocznica Ingresu J.E. Księdza Biskupa Ordynariusza	310
Program uroczystości X rocznicy Wizyty Apostolskiej Jana Pawła II w Siedlcach oraz peregrynacja Krzyża ŚDM	311
Komunikat Wydziału Duszpasterskiego	313
Uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej w Siedlcach	315
Dzień skupienia dla Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii Świętej	316
Koczowisko 2009.	317
Święcenia kapłańskie i diakonatu	318
Diecezjalne uroczystości kończące Rok św. Pawła	319
Rekolekcje dla katechetów	320
Diecezjalny Dzień Chorego	321
Spotkanie dotyczące organizacji duszpasterstwa rodzin	322
Dzień jedności z Benedyktem XVI	323
Nowe godności w Diecezji Siedleckiej	324

Dodatek

- Ks. Roman Krawczyk, Akademia Podlaska
– *Powstanie Bar Kochby (132-135 r. n.e.)* 325
- Ks. Krzysztof Sierpień, Muennerstadt-Niemcy - *Rodzina z Nazaretu*
doskonałym wzorem systemu rodzinnego w nauczaniu Jana Pawła II 333

LIPIEC

Stolica Apostolska

- Encyklika *Caritas in Veritate* - O integralnym rozwoju ludzkim
w miłości i prawdzie 341

Episkopat Polski

- Troska o trzeźwość jest troską o życie - wezwanie do abstynencji
w miesiącu sierpniu 351
- 50-lecie wytycznych Episkopatu o Duszpasterstwie Trzeźwości 356

Biskup Siedlecki

- Słowo Biskupa Siedleckiego w sprawie krwiodawstwa 358

Komunikaty kurii

- Zmiany duchowieństwa w diecezji siedleckiej 359

Komunikaty Wydziału Duszpasterskiego

29. Piesza Pielgrzymka Podlaska na Wirtualnej Mapie Pielgrzymek 366
- Przypomnienie istotnych ogłoszeń 368
65. rocznica wybuchu powstania warszawskiego 369
- Rok Kapłański z „Pastores” 370
- Piesza Pielgrzymka do Wilna 371
- List otwarty Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego
Policji z okazji Święta Patrona Kierowców 372
- Ogólnopolskie warsztaty dziennikarskie 374
- Kalendarz diecezjalny 375

Dodatek

- Ks. Marian Stepulak, KUL, Ks. Krzysztof Sierpień, Muennerstadt-Niemcy -
Chrześcijański wymiar rzeczywistości małżeńsko-rodzinnej 377
- Ks. Roman Krawczyk, Akademia Podlaska - *Instytucja kapłaństwa*
w Starożytnym Izraelu 397

SIERPIEŃ

Stolica Apostolska

Rozważanie Benedykta XVI przed modlitwą Anioł Pański 409

Episkopat Polski

Troska o rodzinę zabezpieczeniem źródeł życia – Ogólnopolskie Odnowienie
Przyrzeczeń Mażeńskich. 412

Jan Paweł II – *Papież Wolności* - List Pastorski Episkopatu Polski
na IX Dzień Papieski – 11 października 2009 r. 415

Oświadczenie Episkopatów Polski i Niemiec z okazji 70. rocznicy
rozpoczęcia II wojny światowej. 420

Święty Pasterz i Wygnaniec - List Pastorski Episkopatu Polski na kanonizację
Arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. 426

Biskup Siedlecki

Zaproszenie Biskupa Siedleckiego na dożynki diecezjalne 431

Zaproszenie na Diecezjalne Spotkanie Młodych
Choć Zmienia się Świat - Krzyż Wiecznie Trwa. 432

Zmiany wśród duchowieństwa 434

Komunikaty kurii

Program Diecezjalnego Spotkania Młodych *Choć zmienia się świat –
krzyż wiecznie trwa* - Siedlce, 5.09.2009 r. 440

Zaproszenie na rekolekcje kapłańskie dla asystentów oddziałów i kół KSM .. 441

Prośba o pomoc skierowana do nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. 442

Ważne informacje 443

List Diecezjalnego Duszpasterza Rolników
przed uroczystościami dożynkowymi 444

Rejonowe spotkania katechetów Diecezji Siedleckiej (17-22.08.2009 r.) 446

XVI Hosanna Festival. 448

Dodatek

Ks. Roman Krawczyk, Akademia Podlaska – *Późniejsze święta żydowskie* ... 450

WRZESIEŃ

Stolica Apostolska

Dekret o odpustach w Roku Kapłańskim. 461

Episkopat Polski

65. Tydzień Miłosierdzia w Polsce	464
Troska o duchowe dziedzictwo, któremu na imię Polska	468
Apel do wszystkich kapłanów w Polsce z okazji Roku Kapłańskiego	474
Prawosławni zakonnicy zawiozą kopię obrazu Jasnogórskiego do Ostaszkowa	476
Prezydium Episkopatu broni prawa Kościoła do moralnej oceny postaw ludzkich.	477
X Międzynarodowy Kongres Józefologiczny.	478

Biskup Siedlecki

Dekret o zmianie nazwy.	480
Słowo biskupa siedleckiego na 65 Tydzień Miłosierdzia	481
List biskupa siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego zapraszający na VII Sympozjum Liturgiczne Diecezji Siedleckiej	483
Zmiany wśród duchowieństwa	484

Odznaczenia papieskie

485

Komunikaty kurii

Zebrań Księży Dziekanów.	486
Diecezjalna liga piłki nożnej	487
Komunikat Wydziału Duszpasterskiego.	489
Troska o rodzinę zabezpieczeniem źródeł życia	490
I katecheza w IV rejonach w ramach realizacji diecezjalnego programu „Chrzest w życiu i misji Kościoła”	491
Konferencja księży wikariuszy, prefektów oraz pracujących w duszpasterstwie pozaparaafialnym.	492
I rocznica śmierci J.E. księdza biskupa Jana Mazura	492
Informacje Wydziału Nauczania dla księży proboszczów.	493
IV turnus rekolekcji dla katechetów	497
Spotkanie biskupa siedleckiego z kapłanami.	498
Konkurs dla młodzieży „Nasi Bliscy, nasze dzieje, nasza pamięć – straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”	499
III turnus rekolekcji dla katechetów	501

Dodatek

Ks. Roman Krawczyk, Akademia Podlaska <i>Biblia w twórczości Adama Mickiewicza</i>	502
Ks. Krzysztof Sierpień, Muennerstadt-Niemcy <i>Rodzina z Nazaretu doskonałym wzorem systemu rodzinnego w nauczaniu Jana Pawła II</i>	511

PAŹDZIERNIK

Stolica Apostolska

<i>W Jego świetle będą chodziły narody</i> - Orędzie Benedykta XVI na Światowy Dzień Misyjny.	517
---	-----

Episkopat Polski

List Ks. Arcybiskupa Zygmunta Zimowskiego, Przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia - <i>Do chorych i cierpiących świata z okazji Roku Kapłańskiego</i>	521
Wyjaśnienia dotyczące niektórych kwestii związanych z Duszpasterstwem Emigracyjnym.	524
Komunikat z 349. zebrania plenarnego konferencji Episkopatu Polski.	525
Instrukcja dotycząca ochrony danych osobowych w działalności Kościoła katolickiego w Polsce	528
<i>Święty pasterz i wygnaniec</i> - List pasterski Episkopatu Polski na kanonizację abpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego	535
<i>Jan Paweł II – Papież Wolności</i> - List pasterski Episkopatu Polski na IX Dzień Papieski – 11 Października 2009 r.	540
Tydzień Misyjny pod hasłem <i>Aby mieli życie</i>	544

Biskup Siedlecki

Decyzja Biskupa Siedleckiego w sprawie Kapłańskiego Funduszu Emerytalno-Zapomogowego.	548
Dekret	551
Słowo Biskupa Siedleckiego z racji nominacji ks. bpa Henryka Tomasika.	552

Komunikaty kurii

Różaniec młodych dla młodych	553
Program IX Dnia Papieskiego w Siedlcach	554
Rekolekcje dla małżeństw	557
Zaproszenie Dekanalnych Referentów ds. Duszpasterstwa Rodzin i Dekanalnych Doradców Życia Rodzinnego	558
Msza Św. w intencji dzieci utraconych	559
Komunikat organizacyjny Mistrzostw Polski Ministrantów w szachach szybkich	560
Program siódmego Sympozjum Liturgicznego diecezji siedleckiej - <i>Chrzest w życiu i misji Kościoła (V)</i>	563

Stolica Apostolska

Orędzie Benedykta XVI na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy..... 589

Episkopat Polski

List Pasterski abp. Józefa Michalika do kapłanów
na Rok Kapłański 2009/2010..... 592

Episkopat wyznaczył biskupa Wojciecha Polaka z Gniezna
na nowego delegata ds. Duszpasterstwa Emigracji..... 597

Komunikat z 350. zebrania plenarnego Konferencji Episkopatu Polski..... 599

Program duszpasterski Kościoła katolickiego w Polsce
- *Zakoochać się w Panu Bogu i nieść światu miłość* 601

Biskup Siedlecki

Dekret ustanowienia parafii pod wezwaniem
Bł. Męczenników Podlaskich w Siedlcach..... 603

Słowo księdza Biskupa Ordynariusza skierowane do kapłanów..... 607

Komunikaty kurii

Zmiany wśród duchowieństwa 608

Kalendarium wydarzeń diecezjalnych 2010
- prośba o włączenie się w przygotowanie..... 610

Szkolno-diecezjalny konkurs w Roku Kapłańskim
„Wierność Chrystusa, Wierność Kapłana” 611

Terminarz rozgrywek Halowej Ligi Piłki Nożnej
Służby Liturgicznej Diecezji Siedleckiej..... 615

Światło na ścieżce. Roraty Młodych 2009 r..... 623

Jubileusz 50-lecia istnienia klasztoru siostr Benedyktyn w Siedlcach..... 627

20. rocznica konsekracji biskupa Alojzego Orszulika 629

Pielgrzymki w Roku Kapłańskim organizowane w diecezji siedleckiej..... 630

Dodatek

Ks. Roman Krawczyk, Akademia Podlaska
- *Miejsca kultu w starożytnym Izraelu* 631

Ks. Marian Stepulak, Aleksandra Chomiuk, Instytut Nauk
o Rodzinie KUL Jana Pawła II - *Wierność małżeńska
w świetle badań młodzieży maturalnej*..... 648

GRUDZIEŃ

Stolica Apostolska

- Orędzie Ojca Świętego Benedykta XVI
na Światowy Dzień Pokoju - 1 stycznia 2010 r.
- *Jeśli chcesz krzewić pokój, strzeż dzieła stworzenia* 665
- Orędzie Benedykta XVI na XVIII Światowy Dzień Chorego
- 11 lutego 2010 r. 676

Episkopat Polski

- Komunikat ze spotkania Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu RP
i Konferencji Episkopatu Polski 679
- Kolęda Misyjna - *Dzieciom spragnionym pokoju w Pakistanie*
zaniósł miłości przesłanie. 681
- List Pastorski Episkopatu Polski na Niedzielę Świętej Rodziny
- 27 grudnia 2009 r. 685

Biskup Siedlecki

- Słowo Biskupa Ordynariusza Zbigniewa Kiernikowskiego z racji wznowienia
trzydniowej Adoracji Najświętszego Sakramentu w diecezji siedleckiej. ... 690
- Słowo Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego zamieszczone
we wprowadzeniu do I zeszytu tekstów przeznaczonych do wykorzystania
podczas trzydniowej Adoracji Najświętszego Sakramentu 692
- Rozkład 3-dniowych Adoracji Najświętszego Sakramentu 695

Komunikaty kurii

- Spotkanie dekanalnych Duszpasterzy Młodzieży 703
- 20-lecie sakry biskupa Alojzego Orszulika 704
- Konkurs świąteczny dla Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży 706
- Zaproszenie na spotkanie opłatkowe Biskupa Siedleckiego z kapłanami 707
- 60-lecie święceń kapłańskich bpa Wacława Świerżawskiego. 708
- Spotkanie opłatkowe mieszkańców Siedlec 710
- Katolicki portal internetowy Opoka zaprasza do udziału
w konkursie „Mms-owa Szopka 2009” 711

Dodatek

- Ks. Marian Stepulak, Małgorzata Gil
- *Postawy religijne osób okresu średniej dorosłości po stracie ojca* 712

Aneks

- Spis Wiadomości Diecezjalnych 2009 725

SPIS TREŚCI

Stolica Apostolska

- Oreǳie Ojca Świętego Benedykta XVI
na Światowy Dzień Pokoju - 1 stycznia 2010 r.
- *Jeśli chcesz krzycieć pokój, strzeż dzieła stworzenia* 665
- Oreǳie Benedykta XVI na XVIII Światowy Dzień Chorego
- 11 lutego 2010 r. 676

Episkopat Polski

- Komunikat ze spotkania Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu RP
i Konferencji Episkopatu Polski 679
- Kołąda Misyjna - *Dzieciom spragnionym pokoju w Pakistanie*
zanoszą miłości przesłanie 681
- List Pasterski Episkopatu Polski na Niedzielę Świętej Rodziny
- 27 grudnia 2009 r. 685

Biskup Siedlecki

- Słowo Biskupa Ordynariusza Zbigniewa Kiernikowskiego z racji wznowienia
trzydniowej Adoracji Najświętszego Sakramentu w diecezji siedleckiej. 690
- Słowo Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego zamieszczone
we wprowadzeniu do I zeszytu tekstów przeznaczonych do wykorzystania
podczas trzydniowej Adoracji Najświętszego Sakramentu 692
- Rozkład 3-dniowych Adoracji Najświętszego Sakramentu 695

Komunikaty kurii

- Spotkanie dekanalnych Duszpasterzy Młodzieży 703
- 20-lecie sakry biskupa Alojzego Orszulika 704
- Konkurs świąteczny dla Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży 706
- Zaproszenie na spotkanie opłatkowe Biskupa Siedleckiego z kapłanami 707
- 60-lecie święceń kapłańskich bpa Wacława Świerżawskiego 708
- Spotkanie opłatkowe mieszkańców Siedlec 710
- Katolicki portal internetowy Opoka zaprasza do udziału
w konkursie „Mms-owa Szopka 2009” 711

Dodatek

- Ks. Marian Stepulak, Małgorzata Gil
- *Postawy religijne osób okresu średniej dorosłości po stracie ojca* 712

Aneks

- Spis Wiadomości Diecezjalnych 2009 725

ISSN 1230-7165

Wydawca:

Unitas

Wydawnictwo Diecezji Siedleckiej
08-110 Siedlce, ul. Szkolna 22
tel. 025 632-27-66
e-mail: unitas.siedlce@neostrada.pl

Redaktor naczelny: ks. Jacek Szostakiewicz